

А. Т. Джоунс

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ПАТРІОТИЗМ

2024

Від видавців

Ця книга роз'яснює в усій повноті питання відносин Церкви та держави й дає по суті Божественне пояснення, як повинен мислити християнин і який життєвий курс він зобов'язаний узяти у своєму ставленні до цього світу й до будь-якої держави цього світу зокрема. Тільки ще досі існуюча свобода совісті та віросповідання робить можливим видання цієї книги.

Переклад з англійської з доповненням редакторських вставок (*ред.*), історична та богословська експертиза, а також пояснювальні виноски внизу основних сторінок виконані групою «Вісники».

Під час підготовки цього матеріалу використовувалися тексти Святого Письма українською мовою в перекладі І. Огієнка. У тих випадках, коли була необхідність використання іншого перекладу для яскравішого підкреслення змісту, відповідна інформація вказана: (*пер. з англ.*).

Зміст

Вступ	4
РОЗДІЛ I. Перша з усіх заповідей	6
РОЗДІЛ II. Походження держави.....	8
РОЗДІЛ III. Відділення церкви від держави.....	14
РОЗДІЛ IV. Відмова від Єгипту	18
РОЗДІЛ V. Особливий народ – обрання царя.....	21
РОЗДІЛ VI. «Як усі народи»	26
РОЗДІЛ VII. Результат уподібнення народам	30
РОЗДІЛ VIII. Істинний принцип, викладений у Вавилоні	34
РОЗДІЛ IX. Істинний принцип, викладений у Мідо–Персії	40
РОЗДІЛ X. Христос як приклад.....	46
РОЗДІЛ XI. «Можновладці»	52
РОЗДІЛ XII. Християнський патріотизм	57
РОЗДІЛ XIII. Натуралізація християн	59
Доповнення.....	64
РОЗДІЛ XIV. Земля наших батьків	67
РОЗДІЛ XV. Через християнську епоху.....	71
РОЗДІЛ XVI. Християнська вірність	74

Вступ

Християнський патріотизм, вірність закону й правлінню Всевишнього – це найвище прагнення, яке тільки може з'явитися в душі людини.

Відокремлення релігії від держави є одним із найважливіших питань, з вирішенням якого може зіштовхнутися будь-який народ у зв'язку з християнським патріотизмом, тому що союз релігії та держави ознаменував найбільше відступництво від Бога й приніс більше страждань, ніж будь-що інше за всю історію людства.

Повне відокремлення релігії від держави є принципом християнства. Непохитна вірність цьому принципу і є християнським патріотизмом. Це не просто сентиментальне почуття чи другорядне питання християнства, це один із його фундаментальних принципів і головних характеристик.

Уся Біблія, а не тільки Новий Заповіт, є Книгою християнства. Новий Заповіт не є одкровенням, новим і відмінним від Старого; він є кульмінацією одкровення, розпочатого в Старому Заповіті.

Старий і Новий Заповіти – це одна книга, одне послідовне, гармонійне одкровення Бога через Ісуса Христа, тому що Ісус Христос – це одкровення Бога, дане ще до створення світу, під час його творення і в усій його історії від початку до кінця.

Перший розділ книги Буття є христоцентричним настільки ж, як і перший розділ Євангелія від Івана. І вся книга Буття є такою ж мірою христоцентричною, як і книга Об'явлення чи будь-яка інша книга Біблії. Тому ми повторюємо, що вся Біблія – це книга християнської релігії, одкровення Бога через Ісуса Христа.

Відокремлення релігії від держави є однією з великих ідей, одним із провідних положень цієї великої Книги, яка є джерелом усіх правильних принципів для людини.

Багато хто вважає, що два-три висловлювання Христа, записані в Новому Заповіті, – це все, що Біблія містить з питання про відокремлення церкви від держави; багато хто навіть схильний виступати проти цих висловлювань і оскаржувати їх іншими уривками зі Старого Заповіту. Але відокремлення релігії від держави – одна з перших думок Біблії, яка простежується від її початку й до кінця; і не можна вважати, що Книга загалом, і цей предмет зокрема, правильно зрозумілі, доки не буде чіткого розуміння цього питання.

Ми маємо намір провести низку досліджень Біблії від початку до кінця, присвячених цій великій темі християнського патріотизму, або відокремлення релігії від держави.

Будучи однією з великих думок Бога й Господа нашого Ісуса Христа, записаних у Біблії, ця тема має життєво важливе значення для людей у всьому світі в їхніх стосунках з Богом, а не лише у їхніх стосунках з державою. Це принцип, який задіяний у повсякденному досвіді християнина в його стосунках з Богом, а не просто абстрактне питання, від якого людина може стояти, так би мовити, осторонь і розглядати просто як теоретичне питання про відносини між релігією та державою.

Шляхи Божі вірні. Його Слово – єдине вірне світло, єдина надійна істина. Принципи, які Бог проголосив, є єдиними надійними принципами для керівництва людьми. Ми сподіваємось і серйозно докладатимемо всіх зусиль, щоб зробити кожне дослідження настільки зрозумілим, щоб кожен читач міг легко побачити і легко зрозуміти його принципову істину. Почнемо з самого початку.

РОЗДІЛ І. Перша з усіх заповідей

Перша з усіх заповідей: «Слухай, Ізраїлю: наш Господь Бог Бог єдиний. І: Люби Господа, Бога свого, усім серцем своїм, і всією душею своєю, і всім своїм розумом, і з цілої сили своєї!»¹. Це перша заповідь.

«А друга однакова з нею: Люби свого ближнього, як самого себе! Нема іншої більшої заповіді над оці!»².

«На двох оцих заповідях увесь Закон і Пророки стоять»³.

Ці дві заповіді існують у самій природі та умовах існування будь-яких двох розумних істот у Всесвіті. Таким чином, вони існували у житті перших двох розумних істот, які коли-небудь мали місце у Всесвіті.

Коли була створена перша розумна істота, єдина на той час, завдячуючи своєму Творцю своїм існуванням і всім, чим вона була або могла бути, – серцем, душею, міццю, розумом і силою, їй належало віддати Богові шану за все це і любити Його всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всім розумом своїм, і всією силою своєю. І це перша з усіх заповідей. Вона перша в самій природі та існуванні першої та будь-якої іншої розумної істоти.

Але друга з них не мала б місця, якби у Всесвіті була тільки одна розумна істота, бо тоді в неї не було б ближнього. Коли ж була створена друга істота, то перша з усіх заповідей стала для неї нарівні з другою; і тепер друга велика заповідь існує в самій природі та житті цих двох розумних істот так само беззаперечно, як перша велика заповідь існувала в природі та житті першої істоти.

¹ Марка 12:29, 30.

² Марка 12:31.

³ Матв. 22:40.

Кожен із двох розумних створінь завдячує Господу всім, чим він є або володіє, і всім, що він коли-небудь міг би мати по праву. Жоден із них не має нічого, що виникло б само по собі. Кожен завдячує всім Богові. Між ними немає жодних підстав для переваги один над одним. І це тому, що вони завдячують шаную Богові, бо для них Бог – це все в усьому. Тому друга велика заповідь існує так само безумовно, як і перша; і вона – в природі і середовищі самого існування розумних істот. Отже, «нема іншої більшої заповіді над оці».

Таким чином, ці дві заповіді існують у природі херувимів, серафимів, ангелів і людей. Щойно було створено чоловіка – перша з усіх заповідей уже була в ньому, хоча інших істот, подібних до нього, на землі ще не було. А щойно було створено жінку – з'явилися ці дві великі заповіді. І не було іншої заповіді, більш великої, ніж ці.

Отже, якби цих заповідей дотримувалася людина на землі, тобто якби людина ніколи не згрішила, то завжди існувала б досконала й вища релігія, і ніколи не було б держави. Бог завжди й усіма визнавався б єдиним Правителем, Його закон – єдиним законом, Його влада – єдиним авторитетом. Був би уряд, але тільки уряд Бога. Було б суспільство, але тільки суспільство святих. Але не було і не могло бути ніякої держави.

Тому безсумнівно, що дотримання цих перших двох з усіх заповідей у будь-який час і в будь-якому місці є просто християнською вірністю і означає абсолютне відділення релігії від держави для всіх, хто їх дотримується. Таким чином, принцип відокремлення релігії від держави закладений у самому існуванні розумних істот.

Але людина згрішила. І, згрішивши та відійшовши від Бога, люди не полюбили ні Бога всім серцем, ні ближнього свого, як самого себе. Християнство було запроваджено для того, щоб повернути людині положення і первісні відносини, які вона втратила. «Бо ми Його твориво, створені в Христі Ісусі на добрі

діла, які Бог наперед приготував, щоб ми в них перебували»⁴. І Христос постраждав за нас, «щоб привести нас до Бога, Праведний за неправедних»⁵.

Отже, єдина велика мета християнства – повернути людину до її первісного стану та зв'язку з Богом, до стану, в якому вона може любити Бога усім серцем, всією душею, всім розумом і з цілої сили своєї, а ближнього свого – як самого себе. Це означає відновити людину в послуху цим першим двом з усіх заповідей. Це повертає її до досконалої та вищої релігії.

Ми бачили, що такий стан, підтримуваний від самого початку, був би абсолютним відокремленням релігії від держави, бо тоді ніколи не могло б існувати ніякої держави. І оскільки єдина велика мета християнства полягає в тому, щоб повністю відновити людину в цьому стані, з цього з цілковитою очевидністю випливає, що християнство за самою своєю суттю від початку й до кінця і скрізь вимагає абсолютного відокремлення релігії від держави від усіх, хто його сповідує.

Не слід забувати й про те, що цілковите відокремлення релігії від держави для тих, хто її сповідує, може бути забезпечене тільки в тому разі, якщо вони самі відокремлені від держави. Бо це очевидно і безперечно, що якщо сповідувач релігії сам є частиною держави, то він одразу уособлює об'єднання релігії та держави.

РОЗДІЛ II. Походження держави

Безсумнівно, на землі ніколи б не виникло держави, якби всі люди завжди дотримувалися двох з найбільших заповідей.

Було б суспільство, але не держава. Уряд був би повністю Божим; Він – єдиний Цар, єдиний Правитель на землі, як і на небі.

⁴ Ефес. 2:10.

⁵ 1 Петра 3:18.

Було б суспільство, але не було б держави. Бо якби люди любили Бога усім серцем, всією душею, всім розумом і з цілої сили своєї і ближніх своїх, як самих себе, то воля Божа виконувалася б на землі, як на небі. Усі були б єдиною, злагодженою, щасливою, святою родиною.

Є суттєва відмінність між суспільством і державою.

«Суспільство – це союз, що існує між людьми, без розрізнення кордонів, без зовнішніх обмежень і тільки тому, що вони люди».

«Громадянське суспільство, або держава – це сукупність людей, що підкоряються спільній владі, спільним законам, тобто суспільство, члени якого можуть бути примушені громадською силою до дотримання взаємних прав. В ідею держави входять два необхідні елементи: закони й сила»⁶.

Однак ця відмінність, хоч і є очевидною і ясною, рідко визнається. Навіть більше, вона взагалі не визнається тими, хто прагне забезпечити єдність релігії та держави.

Але люди не дотримувалися цих двох «перших з усіх заповідей». Вони не полюбили Бога всім серцем; вони не полюбили ближніх своїх, як самих себе. Відкинули Бога як єдиного правителя, єдиного суверена і стали прагнути панувати один над одним. Так виникла політика й держава.

Святе Письмо так описує цю історію: «бо, пізнавши Бога, не прославляли Його, як Бога, і не дякували, але знікчемніли своїми думками, і запаморочилось нерозумне їхнє серце. Називаючи себе мудрими, вони потуманіли, і славу нетлінного Бога змінили на подобу образу тлінної людини, і птахів, і чотириногих, і гадів. Тому то й видав їх Бог у пожадливостях їхніх сердець на нечистість, щоб вони самі знеславляли тіла свої. Вони Божу правду замінили на неправду, і честь віддали, і служили створінню більш, як Творцеві... А що вони не

⁶ Janet, Elements of Morals, p. 143.

вважали за потрібне мати Бога в пізнанні, видав їх Бог на розум перевернений, щоб чинили непристойне»⁷.

Зауважимо, що спочатку люди дійсно знали Бога. Але вони вирішили не прославляти Його, не вшановувати Його, не ставити Його на перше місце у всіх своїх думках і вчинках. Пізнавши Бога, вони не захотіли зберегти Його у своєму пізнанні.

Наступним кроком було те, що люди стали марнославними у своїх власних фантазіях. Вони вважали себе мудрими. А стали нерозумними, і затьмарилося їхнє дурне серце.

У своїх марнославних фантазіях вони створили собі богів. А потім, щоб допомогти собі в поклонінні, зробили зображення богів, яких вони собі уявили.

Образ завжди був видимою відчутною формою бога, якого малювала їхня уява. Це просто образ, що виник у розумі. Зовнішня форма бога: чи то сяюче сонце на небі, чи непривабливої форми дерев'яна чи кам'яна брила, – це лише зовнішня форма того образу, який уже був створений усередині, в уяві людини.

Таким чином, від пізнання істинного Бога люди перейшли до поклоніння хибним богам. Від світла пішли в темряву. Від праведності перейшли до нечестя.

Це правда. І записи перших народів свідчать про це. Найбільш ранні записи – записи рівнини Шінеар – свідчать про те, що спочатку люди мали знання про істинного Бога. Про це ж свідчать і записи двох наступних народів – Єгипту та Ассирії.

У всіх цих місцях найбільш ранні записи свідчать про те, що боги були їхніми першими правителями та справжніми царями, тоді як люди, які обіймали владні посади, були лише слугами, намісниками тих богів, яких вважали справжніми царями.

Наприклад, в одному з найбільш ранніх записів із Шінеар зазначено: «До [бога] Нінріду, його царя, за збереження Ідаду,

⁷ Римл. 1:21-25, 28.

намісника Ріду, слуги, втіхи Нінріду». Інший: «[Богу] Нініпу, цареві його, Гудеа, наміснику [бога] Зіргулли, будинок його побудований». Ще один: «Нану, володарці, повелительці чудової, його повелительці, Гудеа, наміснику Зіргулли... звели»⁸.

Це не тільки найбільш ранні записи, які були знайдені у тій землі, але вони і самі по собі свідчать про те, що є такими. Вони ясно свідчать про той час, коли серед людей не було царів. Царями були боги, а люди, наділені владою, називали себе лише намісниками богів, яких вважали справжніми царями.

Усе це свідчить про далекий час, коли люди знали і визнавали Бога як єдиного царя і законного правителя людей. Записи також показують, що це знання про Бога було настільки свіжим і настільки ще сильним у свідомості людей, що ті, котрі займали владні пости, не сміли брати на себе титул царя, навіть якщо вони й мали владу.

Про це ж свідчать документи Єгипту та Ассирії. І в той час також не було держави. Було суспільство.

Однак настав час, коли навіть це давнє знання про Бога як про царя і єдиного законного правителя було забуте, і людина перебрала на себе всі титули і прерогативи царя.

Німрод був першою людиною у світі, якій вистачило сміливості взяти собі титул і прерогативу царя, незважаючи на те, що все ще зберігалось уявлення про Бога як царя. І саме ім'я, яке він носив, свідчило про те, що його вчинок був розцінений людьми, а також Господом, як саме та зухвалість, про яку тут йдеться. Слово «Німрод» означає «бунт, зверхню зневагу» і рівнозначне «вкрай нечестивому бунтівнику».

У Біблії про Німрода говориться, що «він розпочав на землі велетнів». Інший переклад говорить: «Хуш породив Німрода, який був першим деспотом на землі. Він був владолюбним ти-

⁸ Empires of the Bible, chap. 6, par. 3, 4.

раном в очах Єгови, тому й сказано: «Навіть як Німрод, владолюбний тиран в очах Єгови»⁹.

Тобто Німрод був першим, хто встановив могутність, силу, владу людського правління у формі організованої держави. Він був першою людиною, яка затвердила за собою владу й прерогативи, а також присвоїла собі титул царя над людьми. «А початком царства його були: Вавилон, і Ерех, і Аккад, і Калне в землі Шінеар»¹⁰.

Отже, «зі встановленням царства Німрода весь стародавній світ вступив у нову історичну фазу. Східні передання, за якими цей воїн став першою людиною, яка наділа царський вінець, указують на факт значніший, ніж привласнення нової прикраси одягу чи навіть завоювання провінції. Його правління відкрило світові нову систему відносин між правителем і підвладними. Авторитет колишніх правителів спирався на родинні почуття, і панування вождя було образом батьківського контролю. Німрод, навпаки, був володарем території та людей на ній, оскільки вони були її жителями, незалежно від особистих зв'язків. Досі були племена – великі сім'ї – суспільство; тепер з'явилася нація, політична спільнота – держава. Відтепер політична і соціальна історія світу якщо не розходяться, то принаймні відрізняються одна від одної»¹¹.

Таким було справжнє походження держави. Держава була і залишається результатом відступництва людей від Бога. Тільки в цьому могло полягати її походження; адже якби всі люди завжди дотримувалися двох «перших з усіх заповідей», то ніякої держави не могло б бути. Не було б ніякої людської влади. Усі були б однаковою мірою підпорядковані Богові; Він був би єдиним владикою.

⁹ Бут. 10:8, 9.

¹⁰ Бут. 10:10.

¹¹ Empires of the Bible, chap. 6, par. 7.

До Німрода існувало суспільство. Зберігалася повага до прав людини та її власності. І тільки коли відступництво посилилося і люди все далі й далі відходили від Бога, монархічна ідея була встановлена і уособлена в Німроді.

Нехай ніхто не зрозуміє неправильно. Це не означає і навіть не мається на увазі, що тепер не повинно бути ніякого людського уряду, держави або навіть монархії. Ми хочемо сказати: якби ніколи не було відступництва від Бога, то на землі ніколи б не було ні держави, ні людського уряду.

Направду, все це наслідки відступництва від Бога. Але, коли люди відступили від Бога, то влада, навіть така монархія, як у Німрода або Нерона, стала необхідною і зростала пропорційно ступеню відступництва.

Краще нехай буде уряд, яким би поганим він не був, ніж його взагалі не буде. Навіть такий уряд, як уряд Німрода чи Нерона, кращий, ніж взагалі ніякого. Але без відступництва не могло бути жодного людського уряду взагалі, і якби відступництво не зайшло так далеко, ніколи не могло б бути й такого уряду, як уряд Німрода чи Нерона.

За прикладом Німрода охоче послідували всі навколишні племена, поки не були поглинуті ним. Суспільство зникло, залишилися тільки держави, та й ті повсюди були ідолопоклонницькими. У всьому тому регіоні тільки Авраам вірив у Бога, навіть його власні батьки були ідолопоклонниками. Вони «служили іншим богам»¹².

Тоді Бог обрав Авраама батьком усіх, хто увірував у Бога, батьком усіх, для кого тільки Бог буде їхнім Богом. Авраам являв собою релігію Бога, початок Церкви Божої.

І від цієї держави Бог відокремив Авраама. Він сказав Аврааму: «Вийди зо своєї землі, і від родини своєї, і з дому батька свого до Краю, який Я тобі покажу»¹³.

¹² І. Нав. 24:2.

¹³ Бут. 12:1.

І, відокремивши Авраама від цієї держави, від його країни, Бог навчив людей тоді й у всі часи розділяти релігію і державу, відокремлювати церкву від держави.

І не слід забувати, що у випадку з Авраамом, цим універсальним прикладом, відокремлення релігії від держави було відокремлення окремого вірянина від держави. А оскільки Авраам на той час був церквою і був відокремлений від держави, то з цього ясно випливає, що справжнє відокремлення церкви від держави полягає у відокремленні кожного члена церкви від держави. Крім того, само собою зрозуміло, що якщо одна й та сама людина одночасно є членом церкви і держави, то в ній одразу ж відбувається з'єднання церкви і держави.

РОЗДІЛ III. Відділення церкви від держави

Коли Бог сказав Аврааму: «Вийди зо своєї землі, і від родини своєї, і з дому батька свого до Краю, який Я тобі покажу», Авраам «пішов, не відаючи, куди йде»¹⁴.

Бог ще не показав йому землі або країни, в яку він повинен був піти і яка повинна була належати йому. Досі Господь тільки обіцяв показати йому її.

Однак було три речі, які Авраам мав зробити, перш ніж він міг чекати, що Бог покаже йому країну, яку Він обіцяв і яка мала бути його. По-перше, він повинен був піти зі своєї країни, по-друге, від своїх родичів, по-третє, з дому свого батька.

Він покинув свою країну, але, коли він це зробив, його батько і його родичі пішли з ним у Харан і оселилися там. Там помер його батько; і ось, відокремившись від дому батька свого, він вирушив у землю Ханаанську.

Але з ним був ще один з його родичів – Лот, син його брата. Поки Лот був з ним, Авраам не був відокремлений від своїх ро-

¹⁴ Євр. 11:8.

дичів, хоча і був відокремлений від своєї країни та дому свого батька, тому ще не міг настати час, коли Бог міг би показати йому землю або країну, яку Він обіцяв йому дати.

Але ось настав день, коли Лот повинен був відокремитися від Авраама. Лот вибрав усю йорданську рівнину і пішов на схід, «і вони розлучилися один від одного»¹⁵.

І саме тоді Бог показав Аврааму землю, яку Він обіцяв йому показати, країну, яка мала стати його країною. «І промовив Господь до Авраама, коли Лот розлучився із ним: Зведи очі свої, та поглянь із місця, де ти, на північ, і на південь, і на схід, і на захід, бо всю цю землю, яку бачиш, Я її дам навіки тобі та потомству твоєму»¹⁶.

А країна, яку Господь показав Аврааму і яку обіцяв йому у вічне володіння, охоплювала увесь світ, «бо обітницю Авраамові чи його насінню, що бути йому спадкоємцем світу, дано не Законом, але праведністю віри»¹⁷.

Тому, коли за словом Господнім Авраам підняв очі свої, щоб побачити, що покаже йому Господь, він побачив «світ майбутній», який має стати вічним надбанням всіх, хто вірить. Бо «коли ви Христові, то ви Авраамове насіння й за обітницею спадкоємці»¹⁸.

Відтоді Авраам «мешкав... на землі обітованій, як на чужій», шукаючи «кращої країни, тобто небесної», і «міста, що має підмурів'я, якого художник і будівничий – Бог»¹⁹. Бо, хоча Бог і обіцяв, що дасть цю землю Авраамові й потомству його після нього, однак, поки він перебував у цьому світі, справді «спадщини на ній Він не дав йому навіть на крок»²⁰.

¹⁵ Бут. 13:11.

¹⁶ Бут. 13:14, 15.

¹⁷ Римл. 4:13.

¹⁸ Гал. 3:29.

¹⁹ Євр. 11:9, 16 (пер. з англ.), 10.

²⁰ Дії 7:5.

Зверніть увагу: Бог покликав Авраама з його первісної країни і тим самим відокремив його від неї. Тоді Він не дав йому навіть ступити в будь-яку іншу країну цього світу.

Авраам у той час представляв релігію Бога. Господь, вчинивши так з Авраамом і записавши це, показав на всі часи й для всіх людей, що Його воля полягає в абсолютному відокремленні Його релігії від будь-якої держави. І полягає це у відділенні кожного вірянина від будь-якої держави. Чи йдете ви «по слідах віри, що її... мав наш отець Авраам»²¹, друг Божий?

Авраам, який представляв у той час Церкву Христову, був повністю відокремлений Господом від усіх держав і країн на землі, і таким чином, усім людям було показано споконвічну істину Євангелія Христового: повне відокремлення церкви від держави, і що Церква Христова ніколи не може бути частиною будь-якої країни в цьому світі. Отже, окремі члени Церкви Христової ніколи не можуть належати жодній країні в цьому світі, бо те, що становить Церкву Христову, – це окремі її члени.

Так само жили Ісаак і Яків, співспадкоємці Авраама, за тією ж обітницею, прийнявши разом з Авраамом відокремлення від усякої земної держави та країни, визнаючи себе «що вони на землі чужинці й прихоськи»²², очікуючи на приготовлену їм Богом країну й місто, яке має підвалини, що Бог його будівничий та творець.

А про те, що вони прийняли це вільно, за власним вибором, з вірою в Бога, свідчить такий факт: «І коли б вони пам'ятали ту, що вийшли з неї, то мали б були час повернутись. Та бажають вони тепер кращої, цебто небесної, тому й Бог не соромиться їх, щоб звати Себе їхнім Богом, бо Він приготував їм місто»²³.

²¹ Римл. 4:12.

²² Євр. 11:13.

²³ Євр. 11:15, 16.

Ці відносини Бога з Авраамом і запис про них були призначені для настанови всіх людей, які будуть вірити Богові, з того часу і до кінця світу. Адже Авраам був покликаним, обраним, другом Бога, батьком усіх віруючих. Усі «ті, хто від віри, будуть поблагословлені з вірним Авраамом»²⁴. Не останню роль у цій розповіді про стосунки Бог з Авраамом, відіграє той великий урок, який вона дає: релігія Бога означає відокремлення релігії від держави. Чи йдете ви слідами віри нашого батька Авраама? Чи вийшли ви зі своєї країни? Чи у вас ще є країна в цьому світі? Чи визнаєте ви єдність релігії та держави?

Далі: «А обітниці дані були Авраамові й насінню його. Не говориться: і насінням, як про багатьох, але як про одного: і Насінню твоєму, яке є Христос»²⁵. Тому обітниці, записані в Писанні: «Авраамові й насінню його», завжди відносяться до Авраама і Христа, до Авраама у Христі. І, отже, «коли ви Христові, то ви Авраамове насіння й за обітницею спадкоємці»²⁶.

Коли Христос, обіцяне Насіння, прийшов у світ людей і був серед них, то в Ньому, як колись в Авраамі, була представлена релігія Бога і Церква Христа. І Він завжди дотримувався того самого принципу відокремлення релігії від держави, який Він Сам установив для світу в житті та літописі Авраама.

Він відмовився навіть від натяку на бажання народу зробити Його царем²⁷. Він відмовився, коли Його просили виступити в ролі судді чи розділювача прав власності людей²⁸. Він відмовився визнати національні кордони, стіну поділу, яку Ізраїль у своїй винятковості спорудив між собою та іншими народами. Він відмовився судити і не дозволяв іншим судити

²⁴ Гал. 3:9.

²⁵ Гал. 3:16.

²⁶ Гал. 3:29.

²⁷ Див. Івана 6:15.

²⁸ Див. Луки 12:13-15.

когось за те, що той не вірить у Нього²⁹. Він чітко проголосив, що, хоча Він є царем, все ж Його царство не від цього світу, і що воно жодним чином не пов'язане з цим світом³⁰. Він ясно заявив про відокремлення Своєї релігії від держави: «Віддайте кесареви кесареви, а Богові Боже!»³¹. І коли Він послав Своїх учнів із небесним дорученням проповідувати Євангеліє Його Царства, Він послав їх не до однієї окремої нації, а до всіх народів, «хрестячи їх в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа»³². Він послав їх проповідувати Євангеліє не одному конкретному вибраному винятковому народу, а «всьому створінню».

Отже, ми знову бачимо, що на кожному етапі фундаментального принципу релігії Бога та Церкви Христа від початку і до кінця існування світу потрібне абсолютне відокремлення релігії від держави – повне від'єднання Його церкви від будь-якої держави у світі, а також від самого світу.

І це повне відокремлення Його церкви від усіх держав цього світу та від самого світу може бути здійснене лише шляхом повного відокремлення кожного члена Його церкви від будь-якої держави цього світу та від самого світу: «Ви не зо світу, але Я вас зо світу обрав»³³. «Не від світу вони, як і Я не від світу»³⁴. А ви?

РОЗДІЛ IV. Відмова від Єгипту

Початок існування Єгипту відбувався за тією ж схемою, що й початок Вавилону та Ассирії. Спочатку вони піз-

²⁹ Див. Івана 12:47, 48.

³⁰ Див. Івана 18:36.

³¹ Марка 12:17.

³² Матв. 28:19.

³³ Івана 15:19.

³⁴ Івана 17:16.

нали єдиного істинного Бога, і Він був їхнім єдиним Царем, їхнім єдиним Правителем.

Але вони не захотіли зберігати Бога у своєму знанні, і тому пішли в ідолопоклонство, а від ідолопоклонства – до монархії. У єгипетських літописах також йдеться, що першими правителями Єгипту були боги, після них – напівбоги, а після них – царі.

У Єгипті, однак, цар не задовольнявся, як в Ассирії, називати себе намісником свого бога; він стверджував, що був утіленням самого бога – цар уособлював бога; від нього, як було сказано, люди «отримували дихання своїх ніздрів»; він був «подателем життя»³⁵.

І хоча Німрод був першою людиною, яка встановила монархічну владу і прийняла царський титул і корону, в Єгипті його прикладу послідували найбільшою мірою, оскільки Єгипет, безсумнівно, був найбільш ідолопоклонницькою державою з усіх, що коли-небудь існували на землі. Там досягла кульмінації всяка апостасія (*ред.: відступництво*), тож у всій Біблії одне слово «Єгипет» символізує все, що суперечить Богові.

Коли влада монархії наповнила Месопотамську рівнину, Бог покликав Авраама з цієї країни до землі Ханаанської, де він міг бути вільний, і таким чином відокремив церкву від держави і проповідував те саме всім людям.

Але з часом з Єгипту влада монархії поширилася на всі країни: від Ефіопії до Арарату та Центральної Азії. Тоді, оскільки Його народ все одно повинен був жити під владою монархії (*ред.: через її всевітнє поширення*), Господь помістив його туди, де він міг би принести найбільшу користь, Він помістив його в самий центр світової імперії – в Єгипет.

І там протягом усього часу панування Єгипетської імперії через Йосипа і Мойсея біля трону та Ізраїля серед народу Єгипту Бог проголошував перед усіма народами знання про

³⁵ Empires of the Bible, chap. 7, par. 38, 44.

Себе. І коли настане час падіння Єгипетської імперії, Бог знову оселить Свій народ у Ханаані – центрі перетину головних шляхів народів.

З тою ціллю, що там знову буде необхідно навчити світ поділу релігії і держави, відокремленню церкви від держави. Божий народ має бути покликаний з Єгипту, щоб він і всі народи були навчені великим принципам Євангелія: вірності Богові, розмежування релігії і держави, церкви і країни.

Мойсей розумів це, тому «відрікся зватися сином дочки фараонової»³⁶. Він був її прийомним сином. Вона ж була головною дружиною і царицею фараона. Таким чином, Мойсей був повноправним спадкоємцем єгипетського престолу. А оскільки фараону було вже понад вісімдесят років, могло пройти небагато часу, і Мойсей зійшов би на трон Єгипту. Престол Єгипту на той час був тронем усього світу, бо Єгипет панував над усім світом. Це була верховна держава, правляча світова імперія³⁷.

Тому відмова Мойсея називатися сином дочки фараона означала зречення єгипетського престолу, влади імперії. Це, безумовно, означало відмежування від держави.

У цей час Мойсей був покликаний до управління «в Божому домі, що ним є церква Бога Живого»³⁸. Саме підкоряючись цьому покликанню, він відмовився від єгипетського трону та влади імперії і остаточно відокремився від держави. І записуючи це, Бог навчає всіх людей, що підкорення Його волі означає відокремлення церкви від держави, означає відмову від престолу й влади земної імперії – повне відокремлення релігії від держави. Записуючи це, Бог хоче навчити і справді навчає, що єдність з Його церквою означає відокремлення від держави.

³⁶ Євр. 11:24.

³⁷ Див. *Empires of the Bible*, chapter 7.

³⁸ Євр. 3:2, 5; 1 Тим. 3:15.

І все це Мойсей зробив завдяки вірі Христа. Саме «Вірою Мойсей, коли виріс, відрікся зватися сином дочки фараонової. Він хотів краще страждати з народом Божим, аніж мати дочасну гріховну потіху. Він наругу Христову вважав за більше багатство, ніж скарби єгипетські, бо він озирався на Божу нагороду»³⁹.

Тому з того дня і донині всім людям стало зрозуміло, що віра в Бога, віра в Ісуса Христа – споконвічний принцип Євангелія і церкви – означає абсолютне відокремлення церкви від держави, відмову від престолу і влади земного панування, повне відокремлення релігії від держави, а тому об'єднання з Церквою Христа означає відокремлення від держав цього світу.

І саме це означає віра в Бога, віра в Ісуса Христа – фундаментальний принцип Євангелія і церкви для всіх людей у сучасному світі.

РОЗДІЛ V. Особливий народ – обрання царя

Сорок років Господь водив і годував Свій народ у пустелі. Весь цей час Він навчав їх бути вірними Йому – водив шляхом віри. Це Він робив для того, щоб через них здійснився Його задум у тій землі, якою вони збиралися оволодіти.

Після закінчення сорока років вони розташувалися табором на рівнині Моав, навпроти Єрихону, готуючись увійти в землю свого володіння.

Коли вони там отаборилися, воля Божа щодо них була проголошена пророком Валаамом через натхнення, якому він не міг протистояти, в словах настанови для Його народу на всі часи. А слова ці такі: «тож народ пробуває самотно, а серед людей не рахується»⁴⁰.

³⁹ Євр. 11:24-26.

⁴⁰ Чис. 23:9.

На той час народ Господній становив «церкву в пустині»⁴¹; і, проголошуючи, що вони повинні жити самі й не числитися серед народів, Він ясно висловив Свою волю, щоб Його церква була назавжди відокремлена від усіх держав і народів на землі.

Бог ніколи не мав наміру, щоб Його народ був організований у царство, чи державу, чи уряд, подібно до людей цього світу, ні те, щоб вони взагалі були якимось чином пов'язані з будь-якою державою або урядом цього світу.

Вони не мали бути такими, як народи чи люди навколо них. Вони мали бути відокремленими для Бога «від усякого народу, що на поверхні землі»⁴². Ізраїль мав жити окремо і не числитися серед народів.

Їхньою формою правління мала бути теократія в чистому і простому вигляді, де Бог був єдиним Царем, єдиним Правителем, єдиним Законодавцем. Це справді мала бути церковна організація, починаючи з організації «церкви в пустелі», і вона не повинна була мати нічого спільного з ідеєю держави. Система, сформована в пустелі Мойсеєм, мала продовжитися в Ханаані і стати вічною.

«Правління Ізраїлем здійснювалося від імені Бога та Його владою. Завдання Мойсея, сімдесяти старійшин, начальників і суддів полягало лише в тому, щоб утілити в життя Закони, дані Богом; вони не мали права видавати для ізраїльтян власні закони»⁴³. Бо Бог ясно сказав: «Не додавайте до того, що я вам наказую, і не зменшайте з того»⁴⁴.

Таким чином, принципи їхнього правління були винятково принципами чистої теократії. І «це було умовою існування Ізраїлю як народу»⁴⁵. У будь-якій державі тільки вірність прин-

⁴¹ Дії 7:38, пер. КJV.

⁴² Вих. 33:16, пер. КJV.

⁴³ Е. Уайт. Патріархи і пророки, с. 587.

⁴⁴ П. Зак. 4:2.

⁴⁵ Е. Уайт. Патріархи і пророки, с. 587.

ципам уряду з боку її громадян може зробити її успішною. Отже, і для Ізраїлю тільки вірність принципам чистої теократії – Богові, їхньому єдиному Царю, єдиному Правителю, єдиному Законодавцю, – могла зробити цей уряд успішним.

Але вірність цим принципам вимагала, щоб кожен усвідомлював і відчував постійну присутність Бога як єдиного Царя, Правителя і Законодавця в усьому, що стосується його повсякденного життя. Але саме «по вірі» Бог живе в серці та керує життям. А «догодити ж без віри не можна»⁴⁶. Тому існування первісного уряду Ізраїлю та Ізраїлю як нації залежало від живої непохитної віри в Бога кожного окремого представника ізраїльського народу.

І в єдиному місці, де Ізраїль міг би зазнати невдачі, він якраз і впав. Народ не встояв у вірі. Вони не залишилися вірними Богу як своєму Царю. «І вмер Ісус, син Навинів, раб Господній, віку ста й десяти літ. І поховали його в межах спадщини його, у Тімнат-Хересі, в Єфремових горах, на північ від гори Гааш. І також усе це покоління було прилучене до батьків своїх, а по них настало інше покоління, що не знало Господа, а також тих діл, які чинив Він Ізраїлеві. І Ізраїлеві сини чинили зло в Господніх очах, і служили Ваалам. І вони покинули Господа, Бога батьків своїх, що вивів їх із єгипетського краю, та й пішли за іншими богами, за богами тих народів, що були в їхніх околицях, і вклонялися їм, і гнівили Господа. І покинули вони Господа, та й служили Ваалові та Астартам»⁴⁷.

Тоді всі біди, які впали на них тільки внаслідок їхнього відступництва та ідолопоклонства, вони списали на Боже керівництво, на Його управління. Через своє невір'я та відступництво вони вбачали в постійних набігах язичників, які грабували їхню країну і пригноблювали їх самих, лише доказ

⁴⁶ Євр. 11:6.

⁴⁷ Суд. 2:8-13.

того, що з практичної точки зору Боже керівництво й управління зазнало краху.

Тому вони дійшли висновку, «що задля збереження свого становища серед інших народів усі племена повинні об'єднатися під єдиним могутнім правлінням. Ухилившись від послуху Божому Закону, вони побажали звільнитися і від свого Божественного Правителя; таким чином, бажання мати царя стало загальною вимогою усього Ізраїлю»⁴⁸. Тоді вони сказали Самуїлу: «Тепер настанови нам царя, щоб судив нас, як у всіх народів»⁴⁹.

Оскільки їхні серця були цілковито налаштовані на те, щоб мати царя, як у всіх народів, і оскільки практично вони й так були дуже схожі на всі народи, найкраще, що Господь міг для них зробити, – це дозволити їм мати свого царя. Проте Він сказав Самуїлу: «Послухай тепер голосу їхнього, тільки конче остережеш їх»⁵⁰.

Самуїл так і зробив, але вони все одно наполягали: «Та народ відмовився слухати Самуїлового голосу, та й сказав: Ні, нехай тільки цар буде над нами! І будемо ми, як усі люди, і буде нас судити наш цар. І він ходитиме перед нами, і провадитиме наші війни»⁵¹.

І про все це Господь сказав Самуїлу: «Бо не тобою вони погордували, але Мною погордували, щоб Я не царював над ними». І сказав їм Самуїл: «А ви сьогодні погордували своїм Богом», і «сказали Йому: “Ні, таки царя постав над нами”»⁵².

Історія Вавилону, Ассирії та Єгипту повторилася знову. Пізнавши Бога, вони не прославили Його як Бога. І оскільки вони не хотіли зберігати Бога у своєму пізнанні, то великий

⁴⁸ Е. Уайт. Патріархи і пророки, с. 587-588.

⁴⁹ 1 Сам. 8:5.

⁵⁰ 1 Сам. 8:9.

⁵¹ 1 Сам. 8:19, 20.

⁵² 1 Сам. 8:7; 10:19.

ошуканець спокусив їх в до ідолопоклонства, а з ідолопоклонства – до монархії, аби здобути над ними цілковите панування і впливом цього світу чи силою відвернути їх від служіння Богові.

Саме для того, щоб врятувати їх від усього цього, Господь сказав про них: «тож народ пробуває самотно, а серед людей не рахується»⁵³. Якби вони залишалися вірними цьому принципу, то Ізраїль ніколи не був би ані державою, ані царством. Тож, проголошуючи цей принцип, Бог визначив, щоб вони назавжди були повністю відокремлені від будь-якої держави чи царства на землі.

Оскільки, коли це слово було вимовлене, вони були «церквою», цілком певно, що, проголошуючи цей принцип, Бог хотів навчити їх та всіх людей назавжди тому, що Його ясно виражена воля – це повне відокремлення Його церкви від будь-якої держави чи царства на землі; що ніколи не повинно бути жодного зв'язку між Його релігією та будь-якою державою чи царством у цьому світі.

І далі, оскільки цей народ був тоді церквою і як сказав Господь, вони відкинули Його, коли утворили цю державу і царство, то зі Слова Господнього цілком зрозуміло, що щоразу, коли церква утворює будь-який зв'язок з будь-якою державою або царством на землі, вона тим самим відкидає Бога.

Але неможливо, щоб церква коли-небудь утворила будь-який зв'язок з будь-якою державою, окрім як за допомогою окремих членів церкви, які утворюють зв'язок з цією державою. А оскільки церква, утворюючи такий зв'язок, відкидає Бога, і оскільки це неможливо зробити, окрім як тільки окремими членами церкви, цілком очевидно, що вчення Слова Божого полягає в тому, що для членів церкви утворювати зв'язок із державою – означає відкидати Бога.

⁵³ Чис. 23:9.

З давніх часів усе це було написано як повчання тим, кого застане кінець світу. Чи застереже це людей сьогодні?

РОЗДІЛ VI. «Як усі народи»

Бог сказав про Ізраїль: «тож народ пробуває самотно, Ба серед людей не рахується»⁵⁴. Але всупереч Його вираженій волі й рішучій незгоді, Ізраїль встановив царство і створив державу. Вони зробили це, за їхніми словами, для того, щоб бути «як усі народи». Незважаючи на волю Господа, народ захотів бути «зарахованим до народів».

Але Ізраїль був церквою, а всі народи – державами. Тому Ізраїль не міг уподібнитися народам, не сформувавши з себе державу.

Але Ізраїль, будучи церквою, не міг перетворитися на державу, не утворивши одночасно з цим союзу церкви й держави.

Вони справді утворили державу і, таким чином, об'єднали церкву і державу. Але оскільки це суперечило ясному Слову Господа та Його рішучій незгоді, то, безумовно, істиною є те, що будь-який союз церкви та держави суперечить ясному Слову та рішучій незгоді Бога.

Ізраїль як «церква», яка є «стовпом і основою істини», був сховищем і представником істинної релігії у світі. І коли він утворив державу, це було не що інше, як об'єднання релігії та держави. Оскільки створення ними держави суперечило вираженій волі й рішучій незгоді Господа, то, очевидно, будь-який зв'язок між релігією – насамперед істинною релігією – і державою прямо суперечить волі й рішучій незгоді Бога.

А оскільки Ізраїль – хранитель і представник істинної релігії, щоб створити союз релігії і держави, повинен був відкинути Бога, тоді, безумовно, вірно і те, що будь-який інший народ, створюючи союз релігії і держави, теж відкидає Бога.

⁵⁴ Чис. 23:9.

Тому немає нічого більш очевидного, ніж те, що Бог неба і землі, Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, завжди протистоїть союзу релігії та держави. Він ніколи не буде учасником такої угоди.

Ось чому Він бажав, щоб «народ пробував самотно». Ось чому Він не хотів, щоб вони «були зараховані до народів». Він бажав, щоб вони перебували з Ним і щоб Він був їхнім єдиним Богом, єдиним Царем, єдиним Правителем, єдиним Законодавцем – їхнім «всім у всьому».

Бог хотів, щоб не тільки Ізраїль, а й усі люди на землі знали, що Він кращий за всіх інших богів, що Він кращий за всіх інших царів, що Він кращий за всіх інших правителів, що Він кращий за всіх інших законодавців, що Його закон кращий за всі інші закони і що Його правління краще за всі інші правління.

З цієї причини Він поселив Ізраїль у Палестині, у центрі перетину народів, з Богом небесним як їхнім єдиним Царем, Правителем і Законодавцем, з Його законом як їхнім єдиним законом, з Його правлінням як їхнім єдиним керівництвом; народ, що пробуває самотно, а серед людей не рахується – святий, щасливий народ, славна церква.

Таким чином, перебуваючи на очах у всіх народів, які забули Бога, Ізраїль навчав би їх Божої милості, й ті знову звернулися б до Нього. Тому він сказав їм: «Дивіться, навчив я вас постанов та законів, як наказав мені Господь, Бог мій, чинити так серед того Краю, куди ви входите, щоб посісти його. Бережіть, і виконуйте їх, бо це мудрість ваша та ваш розум на очах народів, що вислухають усіх постанов тих та й скажуть: Тільки він мудрий та розумний народ, цей великий люд!»⁵⁵.

Але Ізраїль не хотів цього. Ізраїль був «зарахований до народів». Ізраїль став «як усі народи». І так було з того дня і донині. Його вибраний народ ніколи не дозволяв Богові явити Себе

⁵⁵ П. Зак. 4:5, 6.

світові таким, яким Він є насправді. Його церква завжди була надто охочою «рахуватися з народами», палко бажала бути «як усі народи». Вона завжди дуже хотіла бути приєднаною до держави, бути частиною держави, щоб релігія була питанням держави й уряду, «як у всіх народів». Те саме відбувається з церквою в усьому світі в наші дні.

«Як усі народи». Ізраїльтяни не хотіли розуміти: їхнім особливим привілеєм і благословенням було якраз те, що вони відрізнялися від інших народів. Бог відокремив їх від усіх інших, щоб зробити Своїм вибраним скарбом. Але вони, знехтувавши цією високою честю, палко бажали наслідувати приклад язичників!»⁵⁶.

«І донині палке бажання пристосовуватись до світського життя і звичаїв характерне для так званого Божого народу. Коли люди відходять від Господа, у них з'являється честолюбне прагнення переваг і почестей світу. Християни постійно намагаються наслідувати звички тих, котрі поклоняються божеству цього світу. Чимало є таких, котрі переконані, що, об'єднавшись зі світськими людьми та запозичивши їхні звичаї, вони зможуть справляти сильніший впливати на невіруючих»⁵⁷.

«Але всі, котрі йдуть цим шляхом, відокремлюються від Джерела своєї сили. Ставши друзями світу, вони перетворюються на ворогів Бога. Задля земних почестей вони жертвують невимовно високою честю, призначеною їм Богом, – “звіщали чесноти Того, Хто покликав вас із темряви до дивного світла Свого” (1 Петра 2:9)»⁵⁸.

«Найбільшого розквіту Ізраїль досягнув тоді, коли визнавав Єгови своїм Царем, коли Закони і постанови, запроваджені Ним, ставилися ними вище від законів усіх інших народів»⁵⁹.

⁵⁶ Е. Уайт. Патріархи і пророки, с. 591.

⁵⁷ Там само.

⁵⁸ Там само.

⁵⁹ Е. Уайт. Патріархи і пророки, с. 589.

І такими будуть дні найбільшого процвітання будь-якого народу.

Божі закони в тому вигляді, у якому вони існують, без жодного повторного введення в дію, без будь-якого доповнення або зменшення є вищими за всі інші закони. Його правління, проваджене Ним Самим через дію Його власного вічного Духа в кожному окремому серці, перевершує всі інші форми правління.

Але як про це дізнаються люди, які не знають Бога, якщо Його власний народ не має цього? Як дізнаються про це народи, якщо Його власна сповідувана церква цього не визнає і не має?

Замість того, щоб твердо дотримуватися Божих законів і Божого правління як вищих за закони і правління всіх держав і народів, народ, який називає себе Божим, вважає, що він повинен брати участь у політиці та визначати її, що він повинен носитися з законами і маніпулювати урядами держав і народів світу.

Замість того, щоб звеличувати Божі закони і Його правління перед усім світом як вищі над законами і урядами всіх народів, і виявляти непохитну їм вірність, люди, які сповідують себе як церква Божа, прагнуть змішати небесне громадянство із земним, звести закони і правління Бога з їхнього найвищого місця і змішати їх із законами та правлінням усіх народів у негідному й безбожному союзі релігії та держави.

Отже, люди з так званої Божої церкви, з молодіжних організацій та спільнот, які сповідують християнство – з усієї сукупності церковних елементів країни – йдуть прямим шляхом Древнього Ізраїлю; вони не будуть пробувати самотно; їх буде зараховано до народів; вони будуть «як усі народи», об'єднуються з державою, утворивши союз релігії та держави; і зречуться Бога, щоб не правив над ними.

РОЗДІЛ VII. Результат уподібнення народам

Ізраїль утворює державу й отримує царя, щоб бути «як усі народи».

Усі народи були язичниками. Бути «як усі народи» означало лише уподібнитися язичникам. Усі народи стали язичниками, відкинувши Бога. І коли Ізраїль претендував бути «як усі народи» – як усі язичники, – то міг це зробити, тільки відкинувши Бога.

Тому, коли Господь сказав, «Вони... Мною погордували, щоб Я не царював над ними»⁶⁰, це була проста констатація факту.

Коли Ізраїль утворив державу, він тим самим створив союз релігії та держави. Але для того, щоб створити державу, їм довелося відкинути Бога. Тому їм довелося відкинути Бога, щоб утворити союз релігії та держави. Отже, чітко впливає, що жоден народ ніколи не може створити союз релігії та держави, не відкинувши Бога.

Але хоча Ізраїль і відкинув Бога, Бог не відкинув його. Він, як і раніше, дбав про них і через Своїх пророків намагався вчити і направляти, роблячи все можливе, щоб врятувати їх від злих наслідків, які були неминучі за обраного ними курсу.

Задовго до днів Самуїла й Саула Ізраїль був навчений тому, до чого призведе утворення держави й обрання царя; адже утворення царства за часів Саула було лише кульмінацією їхнього давнього прагнення в цьому напрямку.

Після великих перемог Гедеона, за сто років до дня Саула, «сказали Ізраїлеві мужі до Гедеона: Пануй над нами і ти, і син твій, і син твого сина, бо ти спас нас від руки Мадіяна»⁶¹.

Це було не що інше, як пропозиція створити на той час царство з Гедеоном як першим царем, причому царство мало пере-

⁶⁰ 1 Сам. 8:7.

⁶¹ Суд. 8:22.

даватися в спадок у його родині. Але Гедеон відмовився від цієї пропозиції: «Не буду панувати над вами я, і не буде панувати над вами син мій, Господь пануватиме над вами»⁶².

Гедеон знав, що така пропозиція означає відкидання Бога, і він не хотів брати в цьому жодної участі. Але бажання все ще таїлося в народі, і через сорок років після смерті Гедеона воно відкрито проявилось в тому, що жителі Сихему зробили царем Авімелеха, сина Гедеона. Але Йотам, єдиний син Гедеона, вцілілий після різанини, вчиненої Авімелехом, у притчі ясно пояснив народу, до чого призведе їхня затія. Йотам став на верхів'ї гори Гарізім і, звернувшись до жителів Сихему, сказав: «Пішли були раз дерева, щоб помазати царя над собою, і сказали вони до оливки: Царюй ти над нами! А оливка сказала до них: Чи я загубила свій товщ, що Бога й людей ним шанують, і сторожити піду над деревами? І сказали дерева до фіги: Іди ти, та й над нами царюй! І сказала їм фіга: Чи я загубила свої солодощі та свій добрий врожай, і сторожити піду над деревами? І дерева промовили до винограду: Іди ти, та й над нами царюй! І промовив до них виноград: Чи я загубив свого сока, що Бога й людей веселити, і сторожити піду над деревами? Тоді всі дерева сказали тернині: Іди ти, та й над нами царюй! А тернина сказала деревам: якщо справді мене на царя над собою помазуюте, підійдіть, поховайтесь в тіні моїй! А як ні, то ось вийде огонь із тернини, та кедри ливанські поїсть! А тепер, якщо на правду й у невинності зробили ви, що настановили Авімелеха царем, і якщо ви добре зробили з Єруббаалом та з домом його, і якщо ви зробили йому за заслугою рук його, бо мій батько воював за вас, і кинув був життя своє на небезпеку, і врятував вас із руки Мідіяна, а ви сьогодні повстали на дім батька мого, та й повбивали синів його, сімдесят люда, на одному камені, і настановили царем Авімелеха, сина його невільниці, над

⁶² Суд. 8:23.

сихемськими господарями, бо він брат ваш, і якщо в правді й невинності зробили ви з Єруббаалом та з домом його цього дня, то радійте Авімелехом, і нехай і він радіє вами! А як ні, вийде огонь з Авімелеха, та й поїсть господарів Сихему й Бет-Мілло, і вийде огонь із господарів Сихему й з Бет-Мілло, та й з'їсть Авімелеха»⁶³.

Так і сталося: за три роки недовіра і розбіжності між сторонами змови про царювання настільки зросли, що розпочалася відкрита війна, яка закінчилася лише зі смертю Авімелеха, і, разом з тим, закінчилася їхня спроба зі створення царства.

Усе це було показано всім наступним ізраїльтянам як серйозне попередження і переконливе застереження, до чого неминуче призведе будь-яка спроба встановити царство. І коли, незважаючи на все це і в супереч відкритому протесту Господа, вони нарешті знову встановили царство, результат, хоча і з великим запізненням, неминуче настав.

Майже все правління Саула, їхнього першого царя, пройшло в заздощах та ревнощах до Давида та в постійному прагненні вбити його. Царювання Давида було затьмарене його великим гріхом, який він ніколи не зміг би скоїти, якби не був царем; воно було підірване зрадою Давидового головного радника й повстанням сина Авессалома. Друга половина царювання Соломона була відзначена його великим відступництвом і проклята огидним ідолопоклонством, яке прийшло разом з його язичницькими дружинами – усіма «принцесами», дочками царів, що призвело до обтяження й пригноблення народу.

Наприкінці правління цих трьох царів народ був доведений до такого стану, в якому було недобре, щоб вони залишалися як одне ціле; тому його було розділено на дві частини: десять колін утворили царство Ізраїльське, а два інших коліна – царство Юдейське.

⁶³ Суд. 9:8-20.

І з того дня в десяти колінах безперервно відбувалося відступництво, чвари та царевбивства, аж поки врешті-решт віджахів анархії та тиранії вони не були вимушені вигукнути: «Нема в нас царя»⁶⁴. Тоді Господь знову запропонував їм Себе, сказавши: «Від Мене вони втекли... Погубив ти себе, о Ізраїлю... Повернися до Мене... Я буду Царем твоїм»⁶⁵. Але вони не повернулися, і тому були відведені в полон в Ассирію, розпрошені⁶⁶ й втрачені назавжди.

Коли це сталося з Ізраїльським царством, про Юду ще можна було сказати: «Юда держався ще з Богом і з святими був вірний»⁶⁷. Але це було лише на деякий час. Юда теж неухильно йшов донизу шляхом відступництва, аж поки і про нього не довелося сказати: «Зняти завоя й скинути корону! Це не зостанеться так, піднесеться низьке, а високе понизиться! Руїною, руїною, руїною покладу його! Та цього не станеться, аж поки не прийде Той, Хто має право, і Я Йому дам!»⁶⁸.

Таким чином, і Юдея була змушена сказати: «Немає у нас царя». Юді довелося піти в полон до Вавилону, його місто й храм були зруйновані, а земля спорожніла. Після цього Господь був змушений керувати Своїм народом під владою язичників, поки Він Сам не прийде. І навіть коли Він прийшов, вони відмовилися визнати Його, бо Він не став одразу ж підносити Себе до рангу мирського царя і санкціонувати їхні політичні прагнення. І коли нарешті навіть Пилат звернувся до них із запитанням: «Чи розіп'яти мені Царя вашого?»⁶⁹, вони,

⁶⁴ Осії 10:3.

⁶⁵ Осії 7:13; 13:9, 10, букв. пер. з англ.

⁶⁶ Точніше, асиміляція. Асиміляція – втрата однією частиною соціуму своїх відмінних рис і їх заміна запозиченими в іншій частини.

⁶⁷ Осії 11:12.

⁶⁸ Єзек. 21:26, 27.

⁶⁹ Івана 19:15, букв. пер. з англ.

як і за часів Самуїла, уперто відкидали Бога й кричали: «Ми не маєм царя, окрім кесаря»⁷⁰.

І це було лише прямим і логічним наслідком того кроку, який вони зробили за часів Самуїла. Коли вони відкинули Бога й обрали Саула, у цьому було закладено відкидання Господа й вибір кесаря. Відкинувши Бога, щоб бути як усі народи, вони стали як усі народи, що відкинули Бога.

Таким був очевидний результат об'єднання церкви й держави в ізраїльському народі. І все це описано саме так, як воно відбувалося, для настанови та попередження всіх наступних поколінь і для повчання тих, кого застане кінець світу.

Чи люди, які сьогодні називаються Божими в церквах, громадах, спільнотах, союзах і усіх видів об'єднаннях – усюди – засвоять урок, викладений у Слові Божому, про досвід давнього народу Божого, який хотів мати державу й відкинув Бога?

РОЗДІЛ VIII. Істинний принцип, викладений у Вавилоні

Бог вивів Свій народ з Єгипту, з'єднавши з Собою, щоб відокремити від усіх народів. Вивівши Ізраїль з Єгипту і приєднавши до Себе, Він сказав: «тож народ пробуває самотно, а серед людей не рахується»⁷¹. Лише залишаючись вірними своїй єдності з Богом, вони могли бути відділені від усіх народів⁷².

Ізраїль був тоді церквою, «церквою в пустелі»⁷³. Ця церква була з'єднана з Богом урочистим заповітом, про який Господь сказав: «Я одружений на вас»⁷⁴ і: «Я був чоловіком для них»⁷⁵.

⁷⁰ Івана 19:15.

⁷¹ Чис. 23:9.

⁷² Вих. 33:16.

⁷³ Дії 7:38, пер. з англ.

⁷⁴ Єрем. 3:14, пер. з англ.

⁷⁵ Єрем. 31:32, пер. з англ.

Таким чином, ця церква була з'єднана з Богом. І в цьому було повне відділення церкви від держави.

Але Ізраїль був невірний Богові. Церква відкинула Його і створила державу, утворивши союз церкви і держави. Результатом стало повне руйнування створеної держави, розсіяння полонених людей між народами та спустошення землі. У полоні вони в скорботі з каяттям звернулися до Господа й знову з'єдналися у вірності з Ним. І це повернуло їх до початкового стану – бути тільки церквою, а отже, і до стану повного відділення церкви від держави.

Бог помістив Ізраїль – Свою церкву – у Ханаані, щоб бути світлом для світу, щоб давати знання про істинного Бога; тому що у той час і в наступні століття Палестина була центром усього відомого світу. Бог мав намір, щоб вони, залишаючись вірними Йому і маючи Його в собі, впливали на всі народи на благо. Але вони збунтувалися й стали не тільки «як усі народи», а навіть «гіршими за язичників». Тому земля втомилася від них і вивергла їх, як вивергала до них язичників⁷⁶.

Оскільки своїм відступництвом і об'єднанням церкви й держави Ізраїль порушив Божий задум просвітити всі народи на тому місці, де Бог його оселив, Господь, тим не менш, виконає Свій задум і, знову цілковито відокремивши Ізраїль від держави, просвітить через нього всі народи в тих землях, куди Він його розсіяв. Ізраїль, ставши як усі народи, утратив здатність привертати їхню увагу, щоб вони могли пізнати Бога і вчитися в Нього. Проте тепер Бог використовує свій народ, щоб просвітити тих, хто під Його керівництвом набув владу привертати увагу всіх народів. Таким чином, через них Він і далі приносить тим же всім народам знання про істинного Бога і навчатиме їх, що «над людським царством панує Всевишній, і кому схоче,

⁷⁶ Левит 18:25, 28; 20:22.

дає його...»⁷⁷. У цьому полягає вся філософія полону і підпорядкування Ізраїлю та Юди Ассирії, Вавилону, Мідо-Персії, Греції та Риму.

Бог передав царям і народам цих могутніх імперій знання про Себе і про Свою істину для людей і царів. І як ми неодноразово переконувалися в цих дослідженнях, що відокремлення релігії від держави є одним з основоположних принципів істини Божої для царів і народів, тому це одна з великих істин, які були передані царям і народам цих імперій. І ця настанова була записана в Слові Божому для повчання всіх царів і народів до кінця світу.

Лише на другому році царювання цареві Навуходоносору уві сні був показаний великий бовван, у якого голова була із золота, груди й руки – зі срібла, боки – з міді, ноги – із заліза, а ступні й пальці – частково із заліза, частково – з глини. Через Даниїла Господь пояснив Навуходоносору, що це означає весь перебіг імперії від того часу й до кінця світу.

Цей сон наснився Навуходоносору тому, що на ложі своєму він задумався, «що має статися в майбутньому». А те, що сталося з ним згодом, свідчить, що його думки з цього приводу зводилися до того, що могутнє Вавилонське царство, яким він керував, – золота голова – у своїй величі та славі триватиме нескінченно. виправити це уявлення і показати цареві істину – такою була мета сну.

Божественне тлумачення сну вказувало на те, що золота слава його царства триватиме недовго, потім виникне інше царство, що поступатиметься йому, і інше, і ще одне, і тоді станеться поділ, і всі вони будуть йти по спаданню вниз; врешті-решт «Бог небесний збудує царство», і лише це царство стоятиме вічно і не буде вже передане іншим народам.

Але Навуходоносор не погодився з таким поглядом на це питання. Тому він втілив свою власну ідею у вигляді величез-

⁷⁷ Дан. 4:17.

ного боввана заввишки близько ста футів⁷⁸, повністю золотого від голови до ніг. Це зображення він встановив в долині Дура в вавилонській окрузі, і для поклоніння йому покликав усіх своїх князів, губернаторів, начальників, воєначальників, правителів провінцій та весь народ.

Це було пряме протиставлення ідеї царя Божому задуму. Це мало проголошувати всім людям, що його золоте царство триватиме вічно; що не повинно бути жодного іншого царства, яке виникло б окрім його і поступалося йому, а слідом за ним і інших, нижчих, як залізо, змішане з глиною. Ні! Має бути тільки його золоте Вавилонське царство, і воно ніколи не повинно бути ні зруйноване, ні перерване, але має стояти вічно.

Це був відкритий виклик Господу. Це було твердження, що ідея Навуходносора про царства людські має бути прийнята як істинна і божественна, на відміну від ідеї Божої, яка була дана вже раніше. Це було твердження, що втіленню цієї протилежної ідеї слід поклонятися, як Богам. Оскільки ідея та її втілення цілковито належали Навуходносору, це означало просто ставлення самого Навуходносора на місце Бога, як правителя в царстві людей, главу всієї релігії та керівника всього поклоніння.

Був призначений великий день для посвячення втіленого задуму Навуходносора і початку загального поклоніння йому. Зібралася велика кількість людей з багатьох народів, націй і мов його великого царства. Коли всі зібралися, вісник проголосив: «До вас говориться, народи, люди та мови! Того часу, коли ви почуєте голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря, флейти та всілякого роду музику, падайте й поклоніться золотому бовванові, якого поставив цар Навуходносор. А той, хто не впаде й не поклониться, тієї хвили буде вкинений до середини палахкотючої огненної печі»⁷⁹.

⁷⁸ 50 метрів.

⁷⁹ Дан. 3:4-6.

У великому зібранні були троє молодих юдеїв – Шадрах, Мешах і Авед-Него. І коли всі впали ниць і вклонилися, ці різко випростались, не звертаючи уваги ні на проголошений закон, ні на боввана. На них негайно ж донесли цареві і звинуватили їх. Тоді цар «у гніві та лютості» наказав привести їх до себе. Це було виконано. Він запитав їх, чи це правда і чи навмисно вони не поклонилися. Потім він повторив свій наказ і грізне покарання. Але вони відповіли: «Ми не потребуємо відповідати тобі на це слово. Якщо наш Бог, Якому ми служимо, може врятувати нас з палахкотючої огненної печі, то Він урятує й з твоєї руки, о царю! А якщо ні, нехай буде тобі, о царю, знає, що богам твоїм ми не служимо, а золотому бовванові, якого ти поставив, не будемо вклонятися!»⁸⁰.

Піч розжарили в сім разів сильніше, ніж зазвичай, і їх зв'язали та кинули в неї. Але раптом здивований цар підвівся зі свого трону й вигукнув до своїх радників: «Чи ж не трьох зв'язаних мужів ми кинули до середини огню? Ті відповіли та й сказали цареві: Певне, царю!»⁸¹. Але він вигукнув: «Таж я бачу чотирьох мужів непов'язаних, що ходять посеред огню, і шкоди їм нема, а вигляд того четвертого подібний до Божого сина!»⁸².

Тоді цар викликав їх і сказав при всіх: «Благословенний Бог Шадраха, Мешаха та Авед-Него, що послав Свого Ангола, і врятував Своїх рабів, які надіялися на Нього. І вони не послухалися царського слова, і дали свої тіла на огонь, аби не служити й не кланятися іншому богові, крім Бога свого!»⁸³.

Бог повелів усім народам служити цареві Навуходоносору, а хто не служитиме йому, того Господь покарає. Але тут Він здійснив дивовижне чудо – врятував людей, які відкрито і пря-

⁸⁰ Дан. 3:16-18.

⁸¹ Дан. 3:24.

⁸² Дан. 3:25.

⁸³ Дан. 3:28.

мо відмовилися підкоритися прямому і ясному наказу царя. Як це могло статися? Дуже просто. Це повеління, цей закон царя були неправильними. Він вимагав служіння, якого цар не мав права вимагати. Поставивши його царем народів, Господь не зробив його царем їхньої релігії. Зробивши його главою всіх народів, Бог не зробив його главою релігії.

Але будучи ідолопоклонником і вирішивши серед ідолопоклонницьких систем, Навуходоносор не знав цього. У ідолопоклонників релігія завжди була і залишається частиною держави. У язичницьких системах релігія і держава завжди об'єднані, а в істинній справжній християнській системі вони завжди розділені.

І в цьому полягав урок, який Бог дав Навуходоносору. У такий спосіб, який неможливо було не зрозуміти, Господь показав цьому цареві, що він не має жодного стосунку ні до релігії, ні до керівництва богослужінням народу. Господь привів усі народи в підпорядкування цареві Навуходоносору в тому, що стосувалося їхнього тілесного служіння; але тепер Той самий Господь беззаперечним доказом показав цареві, що Він не дав йому ні влади, ні юрисдикції в служінні їхніх душ.

Так Господь показав цареві, що, хоча в усьому, що стосується відносин між народами або між людьми, всі народи, нації і язики були віддані йому на служіння і він став володарем над усіма ними, однак у справах між людьми та Богом цареві було ясно і переконливо показано, що йому там нічого робити. Бог небесний навчив цього царя, а через нього й усіх царів, правителів і людей навіки, що в усіх питаннях релігії та богослужіння за наявності свободи совісті людини слово царя має змінитися; а постанова правителя в цих питаннях – ніщо.

І це написано як повчання нам, на яких насувається кінець світу. Це важлива настанова і справжня істина сьогоднішнього дня. Адже в усьому англomовному світі (*ред.: як і в усіх інших державах світу*) сьогодні наслідують приклад зарозумілості

царя Навуходоносора, причому навіть ті, хто стверджує, що знає Бога і керується Біблією. Злочин Навуходоносора полягав у тому, що він виклав свою власну ідею, оформив її в наказ і запровадив як закон. І в наші дні в усіх країнах є люди, які стверджують, що знають Бога і керуються Біблією, які протиставляють свою власну або чиюсь цілком людську ідею про суботу проти Божої ідеї – неділю проти суботи Господньої – оформили це в наказ і домагаються його виконання як закону. Але все це неправильно, так само як було помилковим і припущення Навуходоносора. І кожен, хто буде вірний Богу, повинен сказати: «Ми не будемо служити богам твоїм і не будемо поклонятися образу суботи, яку ти встановив». І за наявності сьогодні свободи совісті слово правителя має змінитися, такі закони просто нікчемні.

Навуходоносор засвоїв урок. І ця істина була поширена серед усіх народів і мов у ті часи; і вона має бути поширена серед усіх у наші дні. Чи всі, хто сьогодні йде його неправильним шляхом, засвоять цей урок і виправляться, як він?

РОЗДІЛ ІХ. Істинний принцип, викладений у Мідо-Персії

У ніч падіння Вавилону Даниїл був призначений царем Валтасаром «третім пануючим у царстві»⁸⁴ за те, що він витлумачив жахаючі письмена на стіні. Причина, через яку Даниїл був удостоєний вищої честі бути третім правителем, полягала в тому, що Валтасар був лише співправителем свого батька. Таким чином, було два царі, а отже перший і другий правитель, а інший міг бути лише третім.

Так було і з Даниїлом, коли тієї самої ночі Вавилон упав, Валтасара було вбито, а його батько опинився в полоні й

⁸⁴ Дан. 5:29.

більше не був царем, Даниїл лишився головним урядовцем, з яким завойовники могли спілкуватися, перевпорядковуючи справи Вавилонської держави. Через це, а особливо тому, що в Даниїлі «був високий дух»⁸⁵, цар Мідії та Персії, який завоював Вавилон, вирішив поставити його над «усім царством». Таким чином, «Даниїлу було віддано перевагу над правителями і князями»⁸⁶.

Коли всі інші правителі, князі, володарі та воєначальники побачили, що Даниїлу, полоненому юдею, було віддано перевагу перед ними, високими і могутніми мідянами і персами, вони були дуже незадоволені.

І коли вони виявили, що його, ймовірно, ще більше підвищать, то вирішили остаточно його зламати. Тож вони склали змову і старанно «стали шукати причини оскаржити Даниїла в справі царства»⁸⁷.

Але за всієї своєї старанності, за всіх підозр і забобонів вони «жодної причини чи вади знайти не могли, бо той був вірний, і жодна помилка чи вада не була знайдена на нього»⁸⁸. Однак залишався останній засіб, який за допомогою хитрощів вони могли використати. Вони знали, що він боявся Бога. Вони знали, що його служіння Господу було продиктоване такими твердими принципами, що, здійснюючи це служіння, він не ухилився б, не пішов би на компроміс, не відступив би ні на волосину в будь-якому питанні, яке могло би бути порушене.

«Тоді ці люди сказали: Ми не знайдемо на цього Даниїла жодної причини, якщо не знайдемо проти нього в законі його Бога»⁸⁹. Але навіть у цьому не було нічого, в чому вони могли б знайти привід. Щоб знайти його, вони повинні були його ство-

⁸⁵ Дан. 6:3.

⁸⁶ Дан. 6:3, пер. KJV.

⁸⁷ Дан. 6:4.

⁸⁸ Дан. 6:4.

⁸⁹ Дан. 6:5.

рити, і, створивши це, вони знайшли. Удаючи, що вони дуже люблять свою країну і царя, щиро піклуються про його честь і збереження держави, вони «поспішили до царя» і запропонували «встановити царську постанову та видати заборону»⁹⁰, що кожен, хто протягом тридцяти днів буде просити яке прохання від якого будь бога чи людини, окрім царя Дарія, буде кинутий до левячої ями. Вони представили справу так правдоподібно і з такою явною турботою про суспільне благо, що Дарій був повністю обдурений і «написав це писання та заборону». Так винахід змовників став «законом країни».

Даниїл знав, що постанова була підписана, що тепер це закон Мідян і Персів, який не може бути змінений, і все ж «пішов до свого дому... і в три усталені порі на день він падав на свої коліна, і молився та славив свого Бога»⁹¹. Він прекрасно розумів, що закон Мідян і Персів, ані будь-якої іншої земної влади ніколи не міг по праву мати жодного відношення до служіння людини Богові. Він продовжував жити, як раніше, для нього, в принципі, нічого не змінилося. Що стосується поведінки людини, яка боїться Бога, то будь-який закон на цю тему був би не більше ніж його відсутність.

В особі Мідян і Персів на світову арену вийшли нові люди, влада над імперією перейшла в нові руки. І ці нові правителі, як і Навуходносор, мали бути навчені істині про відокремлення релігії від держави. А для того, щоб у них була можливість навчитися цього, Даниїл, який був носієм і представником цієї великої істини, повинен був непохитно дотримуватися цього принципу. Так він і вчинив.

«Тоді ці мужі поспішили до нього, і знайшли Даниїла, що він просив та благов свого Бога»⁹².

⁹⁰ Дан. 6:7.

⁹¹ Дан. 6:10.

⁹² Дан. 6:11.

Вони очікували застати його в молитві. І саме для цього вони й зібралися. І Даниїл не боявся, що вони застануть його за цим заняттям. Вони одразу ж поспішили до царя і запитали його: «Чи ж не написав ти заборони, що кожна людина, яка буде просити аж до тридцяти день від якогобудь бога чи людини, окрім від тебе, царю, буде вкинена до лев'ячої ями? Цар відповів та й сказав: Це слово певне, як право мідян та персів, що не може бути відмінене. Тоді вони відповіли та й сказали перед царем: Даниїл, що з вигнання Юдиних синів, не звернув уваги на тебе, о царю, та на заборону, яку написав ти, і в три усталені порі на день приносить свою молитву»⁹³.

Тоді цар раптово прийшов до тями і зрозумів, що його обдурили. І «сильно засмутився, і звернув свою думку на Даниїла, щоб його врятувати, і аж до заходу сонця силувався визволити його»⁹⁴. Але все було марно: змовники вперто зривали всі спроби царя. У них був готовий і переконливий аргумент проти всього, що можна було запропонувати. Цим аргументом був «закон»: «Знай, царю, що за правом мідян та персів усяка заборона та постанова, яку цар установить, не може буде змінена»⁹⁵. Виходу не було: закон мав бути виконаний. Тому, хоч і дуже неохоче, «цар звелів, і привели Даниїла, та й кинули до лев'ячої ями»⁹⁶.

Цар провів ніч у пості й безсонні, а рано-вранці поспішив до лев'ячої ям і «кликнув сумним голосом. Цар заговорив та й сказав до Даниїла: Даниїле, рабе Бога Живого, чи твій Бог, Якому ти завжди служиш, міг урятувати тебе від левів?»⁹⁷. На безмежну радість царя Даниїл відповів: «Царю, навіки живи! Мій Бог послав Свого Ангола, і позамикав пащі левів, і вони не

⁹³ Дан. 6:12, 13.

⁹⁴ Дан. 6:14.

⁹⁵ Дан. 6:15.

⁹⁶ Дан.6:16.

⁹⁷ Дан. 6:20.

пошкодили мені, бо перед Ним знайдено було мене невинним, а також перед тобою, царю, я не зробив шкоди»⁹⁸.

Це Божественне свідчення, дане всьому світові, про те, що невинним перед Богом є той, хто нехтує будь-яким людським законом, що заважає його служінню Богові. Це також Божественне свідчення про те, що людина, яка нехтує такими законами, тим самим «не робить шкоди» ні царю, ні державі, ні суспільству.

Так Бог навчав правителів Мідо-Персидської імперії про відокремлення релігії від держави, і що правителі і держави не можуть мати жодного відношення до стосунків людей з Богом. І це було написано для повчання всіх правителів і держав аж до кінця світу.

У цих двох історіях, описаних у книзі пророка Даниїла, як про Навуходоносора й поклоніння його величезному золотому бовванові, так і про змовників проти служіння Даниїла Богові, усі люди отримують повчання про те, що Бог Небесний забороняє будь-якому правителеві вимагати від своїх підданих дотримання його релігійних уявлень і забороняє всім людям встановлювати будь-які закони щодо будь-якого питання, що торкається відношення людей до Бога. У цих двох випадках Бог Небесний найрішучішим чином навчає всіх людей, і особливо Свій народ, що в питаннях свободи совісті, взаємовідносин людей і Бога, а також у всіх питаннях релігії слово й авторитет будь-якого царя чи правителя повинні відступити. Усі закони, які так чи інакше стосуються взаємовідносин людей і Бога чи будь-якого питання релігійних обрядів, є просто нікчемними, це, по суті, не більше, ніж відсутність закону з даного питання. При цьому Бог Небесний також навчає всіх, що Він виправдовує й оголошує невинними всіх, хто відмовляється підкорятися таким постановам царів і правителів, усіх, хто

⁹⁸ Дан. 6:21, 22.

повністю ігнорує всі подібні закони; а також засвідчує всім царям, правителям і людям, що ті, хто ігнорує подібні закони, «не завдають жодної шкоди» ні цареві, ні правителеві, ні народові.

І ці уроки сьогодні необхідно наполегливо підносити всюди. Практично в усіх країнах світу, і особливо в англomовних, плани та вигадки людей у релігійних питаннях, зокрема щодо дотримання недільного дня, вміщаються в рамки закону і нав'язуються всім людям. Ці люди проголошують себе ревними захисниками релігійної свободи і прав совісті. Вони «не вірять у нав'язування релігії кому б то не було», проте весь час неухильно працюють над тим, щоб релігійні догми та інститути були визнані та закріплені в законі, а потім вимагають підпорядкування цьому закону і навішують на інакомислячих ярлик «беззаконня і неповаги до встановленої влади», водночас виставляючи себе поборниками «закону і порядку», «охоронцями держави і підвалин суспільства», як це робили змовники проти Даниїла.

Неділя⁹⁹, не лише за їхнім власним викладом, а й за всіма іншими справедливими свідченнями, які тільки можуть бути зроблені, є релігійною, і винятково тільки церковною справою. Це всі знають. І тим не менше майже в кожній країні ці люди постійно працюють над тим, щоб закріпити і ще міцніше затвердити цей церковний інститут у законі, додавши до нього покарання, більш гідні варварства, аніж цивілізації; і потім, коли хто-небудь виступає проти застосування таких законів, вони всі вигукують: «Це зовсім не питання релігії, релігія тут ні до чого, це просто питання поваги до закону. Закон! Закон! Це закон країни! Ми не вимагаємо ні від кого дотримання релігії, ми просимо лише поваги до закону!» Але уроки книги пророка Даниїла вчать того, що жоден релігійний або церковний інститут чи обряд не має права на будь-яке місце в законі

⁹⁹ Перший день семиденного тижня.

держави. І якщо його всупереч праву вводять у закон, то він не набуває від цього жодної сили і не повинен користуватися ні повагою, ні визнанням людей.

Таким чином, словом і ділом Божим у книзі пророка Даниїла усім царям і всім народам до кінця світу викладається вчення про повне розділення релігії і держави.

РОЗДІЛ X. Христос як приклад

Ісус Христос прийшов у світ, щоб принести людям істинне Знання про Бога, «бо Бог у Христі примирив світ із Собою Самим»¹⁰⁰. Він прийшов, щоб відкрити людям Царство Боже, проголосити його принципи, проявити його дух, розкрити його характер. Про це Він сказав: «Мое Царство не із світу цього»¹⁰¹. «Коли хто не народиться згори, то не може побачити Божого Царства»¹⁰². А Його апостоли проголосили: «Бо Царство Боже не пожива й питво, але праведність, і мир, і радість у Дусі Святім»¹⁰³.

«Мое Царство не із світу цього». Будь-яке царство, будь-яка держава, будь-який уряд людей цілком належать до цього світу й лише до цього світу. Як же тоді хтось може належати до будь-якого земного царства або держави і до царства Божого одночасно? Ті, хто належить до церкви, належать до Царства Божого, бо церква – це церква Божа, а не світу цього, вона складається з тих, хто «обраний від світу». Ті, хто в державі, – від світу цього, тому що держава цілковито тільки від цього світу.

І справді, хіба «всі царства на світі і їхня слава» не були запропоновані Ісусові для Його власного володіння? Чому Він не взяв їх, не став правити ними, не навернув їх до Своєї віри

¹⁰⁰ 2 Кор. 5:19.

¹⁰¹ Івана 18:36.

¹⁰² Івана 3:3.

¹⁰³ Римл. 14:17.

і тим самим не врятував їх? Він не міг, бо взяти їх означало б визнати «бога світу цього», яким вони були запропоновані¹⁰⁴. І так завжди: царство світу цього пропонує тільки сатана, і всі, хто належить Христові, відмовляються від нього, як і наш Приклад, і як Мойсей, Його вибраний предтеча й прообраз.

Христос був і залишається істинним уособленням церкви й всього християнства. Тому в Слові Христовому, у самих засадах діла Христового, викладається розділення церкви (християнства) і держави, настільки ж повне й широке, як і розділення між Царством Божим і царствами цього світу, як і розділення між Самим Богом і цим світом.

Тому Христос в іншому місці каже: «Віддайте кесареве кесареві, а Богові Боже»¹⁰⁵. У ті часи главою Римської імперії, яка уособлювала світову владу, був кесар. І в цій римській системі стверджувалося, що все, що належить кесареві, належить богові, тому що для всіх людей цієї системи кесар був богом. Він був поставлений перед народом як бог; народ повинен був поклонитися йому як богу; фіміам підносилися його образу як богу. У цій системі держава була божественною, а кесар – державою. Тому ця система була по суті союзом релігії та держави.

З огляду на це, коли Ісус сказав: «Віддайте кесареве кесареві, а Богові Боже», Він відмовив кесареві, а отже, і державі в усіх атрибутах і навіть їхніх претензіях на божественність. Він показав, що Бог інший, ніж кесар. Таким чином, Він повністю розділив кесаря і Бога. Він повністю розділив те, що належить кесареві, і те, що належить Богові. Те, що належить кесареві, не повинно віддаватися Богові. І те, що належить Богові, не повинно віддаватися кесареві. Це дві різні особистості і дві різні сфери обов'язків. Тому в цих словах Ісус настільки просто, як це тільки можливо, навчав про повне відокремлен-

¹⁰⁴ Луки 4:5-8.

¹⁰⁵ Матв. 22:21.

ня релігії від держави; жодна держава ніколи не може по праву вимагати того, що належить Богові, а якщо вимагає, то їй не повинно коритися.

Отже, Ісус – це приклад, який Бог залишив для кожної людини в цьому світі, щоб Він був провідником на кожному кроці, який необхідно зробити правильно. Будь-який крок, зроблений ким-небудь, шляхом, яким не пішов Господь Ісус, є неправильним кроком. Він залишив нам «приклад, щоб пішли ми слідами Його»¹⁰⁶. «А хто каже, що в Нім пробуває, той повинен поводитись так, як поведився Він»¹⁰⁷. Ісус ніколи і жодною мірою не брав участі ні в політичних справах, ні в справах держави. Ісус був тоді і залишається назавжди втіленням істинної релігії. Тому в тому, що Він усе життя поведився абсолютно відсторонено від усіх політичних і державних справ, міститься урок для всього світу, і особливо для всіх віруючих у Нього, про повне відокремлення релігії Христа та всіх, хто її дотримується, від усіх політичних і державних справ.

Він настільки вірно дотримувався цього принципу, що, коли один чоловік попросив Його лише: «скажи братові моему, щоб він спадщиною поділився зо мною», Він відмовився зі словами: «Чоловіче, хто поставив над вами Мене за суддю або за подільника?», а потім сказав усім: «Глядіть, остерігайтеся всякої зажерливості, бо життя чоловіка не залежить від достатку маєтку його»¹⁰⁸. О, якби всі, хто називав себе Його послідовниками, трималися осторонь від усіх політичних і державних справ, як сильно змінилася б історія християнської ери! Яким благословенням вона стала б для світу! Яких потоків бід і нещастя позбулося б людство!

Чому ж Ісус так завзято тримався осторонь політики? Чи тому, що всі політичні, судові та урядові справи велися

¹⁰⁶ 1 Петра 2:21.

¹⁰⁷ 1 Івана 2:6.

¹⁰⁸ Луки 12:13-15.

з такою бездоганною правильністю й явною справедливістю, що не було місця ні для чого кращого, ні для жодних поліпшень, які навіть Він міг би запропонувати? Ні в якому разі. Ніколи не було такої політичної корупції, такого спотворення справедливості й такого всеосяжного зла в управлінні, як у той час. Чому ж Ісус не закликав до «муніципальної реформи»?¹⁰⁹ Чому Він не організував «Лігу закону і порядку»? Чому Він не переодягнувся і не став ходити по пивничках і гральних пригонах, втягуючи жертви в порушення закону? Чому Він не найняв шпигунів, щоб отримати докази неналежного управління представниками закону, щоб пред'явити їм звинувачення і змусити їх виконати закон, і таким чином реформувати місто, відродити суспільство, врятувати державу й встановити Царство Боже? Чому? Люди були готові зробити все, що їм було б запропоновано. Вони були готові співпрацювати з Ним у будь-якій подібній справі «реформ». Справді, народ був так налаштований і так серйозно ставився до цього питання, що фактично взяв би Його силою і зробив царем, якби Він не відсторонився від них¹¹⁰. Чому ж тоді Він відмовився?

Відповідь така: тому що Він був Христом, Спасителем світу, і прийшов допомогти людям, а не пригнічувати їх; прийшов врятувати людей, а не погубити їх. «Уряд, за якого жив Ісус, був корумпованим і деспотичним; з усіх боків лунали крики про зловживання, здирство, нетерпимість і жорстокість. Однак Спаситель не намагався проводити жодних громадянських реформ. Він не критикував суспільних зловживань і не осуджував національних ворогів. Він не втручався у справи тих, хто перебував при владі. Той, Хто був нашим Прикладом, тримався осторонь земних урядів не тому, що був байдужий до біди людей, а тому, що зарадити цьому не могли суто людські

¹⁰⁹ Реформа місцевого самоврядування.

¹¹⁰ Див. Івана 6:15.

і зовнішні заходи. Щоб мати успіх, зцілення має охоплювати кожну людину окремо і відроджувати її серце»¹¹¹.

«Царство Христа встановлюється не рішеннями судів, радчи законодавчих зібрань і не завдяки заступництву можливо-владців, а шляхом вживлення Христової природи в людство через дію Святого Духа. “А всім, що Його прийняли, їм владу дало дітьми Божими стати, тим, що вірять у Ймення Його, що не з крові, ані з пожадливості тіла, ані з пожадливості мужа, але народились від Бога” (Івана 1:12, 13). Це єдина сила, котра може піднести людство. І людське служіння для виконання цієї роботи – це навчання і виконання Слова Божого»¹¹².

Тепер Христос – це істинний приклад, встановлений Богом для наслідування кожній душі в цьому світі. Поведінка Христа – це християнство. Відповідність цьому Прикладу в поведінці окремого вірянина – тільки це і є християнство у світі. Поведінка Христа, нашого Прикладу, була повністю відокремлена від політики та державних справ. Тому християнство – це цілковите відокремлення віруючого в Христа від політики й усіх державних справ, цілковите відокремлення релігії від держави кожною віруючою людиною.

Тому Ісус назавжди сказав Своїм учням: «А що ви не зо світу, але Я вас зо світу обрав, тому світ вас ненавидить»¹¹³. І Отцю Своєму Він назавжди сказав про Своїх учнів: «Не від світу вони, як і Я не від світу»¹¹⁴. Таким чином, кожен християнин у цьому світі має бути в світі, як Христос, «бо який Він, такі й ми на цім світі»¹¹⁵. «Доволі для учня, коли буде він, як учитель його, а раб як господар його»¹¹⁶. Наш учитель завжди й у всьому, за певним задумом, був цілковито відділений від

¹¹¹ Е. Уайт. Бажання віків, с. 483, букв. пер. з ориг.

¹¹² Е. Уайт. Бажання віків, с. 484, букв. пер. з ориг.

¹¹³ Івана 15:19.

¹¹⁴ Івана 17:16.

¹¹⁵ 1 Івана 4:17.

¹¹⁶ Матв. 10:25.

усіх справ політики та держави. І цього завжди достатньо, «щоб учень був як його Учитель».

Наступний уривок із проповіді покійного Томаса Х. Стоктона¹¹⁷ представляє нескінченну істину й гідний того, щоб назажди залишитися словами, що палають вічною славою: «Була одна жертва надто велика для Христа. Він готовий був залишити престол всесвіту заради Віфлеємських ясел; готовий був вирости сином бідного теслі; готовий був називатися другом митарів і грішників; Він був готовий до того, щоб за Ним стежили заздрісні очі, щоб Його обмовляли брехливі язики, щоб Його ненавиділи кровожерливі серця, щоб Його зраджували дружні руки, щоб Його відкидали закляті вуста, щоб Його не визнавали священники-відступники, введене в оману населення, і боягузливі князі, щоб Його прирекли на хрест, щоб нести хрест і бути прибитим до нього, спливати кров'ю, стогнати, терпіти спрагу й померти на хресті. Але Він не бажав носити земну корону чи мантію, носити земний скіпетр чи здійснювати земне правління. Це було б занадто великою жертвою. Він справді витерпів і терновий вінок, і багряницю, і тростину, і вигуки: “Радій, Царю Юдейський!”. Але це було лише тому, що Він віддав перевагу насмішці над реальністю (*ред.: земною короною*), висловивши нескінченну зневагу до неї, не лише відкинувши її на початку Свого служіння, але й прийнявши сторону насмішки на його завершенні».

Таким є християнство Ісуса Христа в тому, що стосується великого питання релігії і держави. І, як у всіх Божих настановах від початку творіння і до наших днів, воно завжди закликає до повного розділення релігії і держави в усьому і всіма людьми, щоб кожен християнин міг насолоджуватися нескінченно вищими речами.

¹¹⁷ Служив капеланом Палати представників Сполучених Штатів у 1833, 1835, 1859 і 1861 роках. Він також був пастором першої методистської церкви у Філадельфії та редактором журналу «Християнський світ».

РОЗДІЛ ХІ. «Можновладці»

У 13-му і 14-му розділах Послання до римлян міститься одна з найсильніших заяв Біблії про повне відділення релігії від держави – розділення між тим, що належить Богові, і тим, що належить кесарю.

По-перше, це визнання права держави існувати, вимагати підпорядкування і податків: «Нехай кожна людина кориться вищій владі», «Влади існуючі встановлені від Бога», «Через це ви й податки даєте», «Тож віддайте належне усім: кому податок податок, кому мито мито, кому страх страх, кому честь честь».

Далі відмічено сферу ставлення людей до держави: «Не будьте винні нікому нічого, крім того, щоб любити один одного. Бо хто іншого любить, той виконав Закона. Бо заповіді: Не чини перелюбу, Не вбивай, Не кради, Не свідкуй неправдиво, Не пожадай й які інші, вони містяться всі в цьому слові: Люби свого ближнього, як самого себе!».

Усі знають, і Павло знав про це як ніхто інший, що є й інші заповіді того самого Закону, з якого він цитував ці слова. Є така заповідь: «Хай не буде тобі інших богів передо Мною! Не роби собі різьби і всякої подоби з того, що на небі вгорі, і що на землі долі, і що в воді під землею. Не вклоняйся їм і не служи їм, бо Я Господь, Бог твій, Бог заздрісний, що карає за провину батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, хто ненавидить Мене, і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто держиться Моїх заповідей. Не призывай Імення Господа, Бога твого, надаремно, бо не помилує Господь того, хто призиватиме Його Імення надаремно. Пам'ятай день суботній, щоб святити його! Шість день працюю і роби всю працю свою, а день сьомий субота для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти й син твій, та дочка твоя, раб твій та невільниця твоя, і худоба твоя, і прихोдько твій, що

в брамах твоїх. Бо шість день творив Господь небо та землю, море та все, що в них, а дня сьомого спочив тому поблагословив Господь день суботній і освятив його»¹¹⁸.

Оскільки ці заповіді є частиною, і навіть першою частиною, того самого закону, який Павло цитує, то чому він залишив їх осторонь і каже наступне: «й які інші, вони містяться всі в цьому слові: Люби свого ближнього, як самого себе»¹¹⁹? Чому? З тієї простої причини, що він писав про відносини й відповідальність людей перед владою, перед державою; він викладав принцип, згідно з яким, коли люди, які визнають право держави на існування, платять їй необхідні податки і виконують усі зобов'язання перед своїми сусідами, більше нічого не можуть й дати державі; у цій сфері немає іншої заповіді, а значить, немає й іншого обов'язку по відношенню до влади.

Це підтверджується наступним віршем: «Любов не чинить зла ближньому, тож любов виконання Закону», що остаточно показує, що в уривку, який ми розглядаємо, йдеться тільки про стосунки людини з людиною, людини з ближнім. Цей уривок є просто розширеним поясненням принципу, проголошеного Ісусом: «Віддайте кесареви кесареві, а Богові Боже». Коли люди визнають владу держави, платять податки й не чинять зла своїм ближнім, єдине ставлення або зобов'язання, яке в них залишається після цього, – це ставлення до Бога. Єдиними заповідями поза цією сферою є ті, які позначають обов'язок людини перед Богом.

Таким чином, Святе Письмо чітко встановлює межу юрисдикції або вимог держави на визнання права її існування, сплачування податків й ставлення людини до людини в тому, щоб не робити зла ближньому своєму. За ці межі держава не має права виходити. Поза цим людині більше нічого віддавати можновладцям.

¹¹⁸ Вих. 20:3-11.

¹¹⁹ Римл. 13:9.

Але Слово Господнє на цьому не зупиняється: воно категорично забороняє можновладцям торкатися стосунків і зобов'язань людей перед Богом: «Тому кожен із нас сам за себе дасть відповідь Богові»¹²⁰. Те, що акцент зроблено саме на словах «за себе», а не на слові «відповідь», впливає з контексту всього розділу. Не те, що «кожен із нас сам за себе дасть **відповідь** Богові», і не те, що «кожен із нас сам за себе дасть відповідь **Богові**». Усе це правильно, але в тексті не це є головним.

Особливо яскраво виражена думка про те, що «кожен із нас сам **за себе** дасть відповідь Богові». Таким чином, Словом Божим усім можновладцям, звичайним людям і будь-яким об'єднанням людей категорично заборонено якимось чином зачіпати відносини людини з Богом. Це стосується тільки самої людини, і за свої дії вона повинна особисто дати звіт Богові.

І знову: «Один вирізняє день від дня, інший же про кожен день судить однаково. Нехай кожен за власною думкою тримається свого переконання. Хто вважає на день, для Господа вважає, а хто не вважає на день, для Господа не вважає»¹²¹. Питання дотримання дня, обов'язок шанувати один день вище за інший не входить до тієї частини закону, що стосується взаємовідносин з ближнім; не входить це питання і до обов'язків, позначених сферою влади. Саме та частина закону, яка позначена словами: «й **які інші**, вони містяться всі в цьому слові: Люби свого ближнього, як самого себе!», виключається зі сфери повноважень влади можновладців.

Дотримання дня, обов'язок шанувати один день вище за інший – це стосується винятково Бога. Бо «хто вважає на день, для Господа вважає», а не для людей. Це стосується тієї частини закону, яка детально описує стосунки людини тільки з Богом і щодо якої тільки перед Богом кожен має дати звіт.

¹²⁰ Римл. 14:12.

¹²¹ Римл. 14:5, 6.

Тому можновладцям, усім людям та їхнім об'єднанням Господь однозначно велить залишити кожную людину в спокої в питанні дотримання дня. У цьому питанні всім велено: «Нехай кожен за власною думкою тримається свого переконання». І це тому, що це зобов'язання винятково перед Богом, «кожен із нас сам **за себе** дасть відповідь Богові».

Як відрізняються шляхи сучасних так званих християн від християнства Нового Завіту! Величезна маса тих, хто вважає себе християнами сьогодні, шукаючи іншу заповідь у сфері влади, неминуче написали би її так: «Й які інші, вони містяться всі в цьому слові: Не роби жодної роботи в перший день тижня, званий неділею».

Але християнство Нового Заповіту, визначаючи сферу впливу влади, каже: «Й які інші, вони містяться всі в цьому слові: Люби свого ближнього, як самого себе!»; а потім, торкаючись питання дотримання дня, наказує владним особам, усім людям та всім їхнім об'єднанням: «Нехай кожен за власною думкою тримається свого переконання. Хто вважає на день, для Господа вважає, а хто не вважає на день, для Господа не вважає». І «кожен із нас сам **за себе** дасть відповідь Богові». «Ти хто такий, що судиш чужого раба?»¹²².

День, який слід шанувати більше за інші, – це субота Господня. «Віддайте... Богові Боже». Той, хто не вважає цей день вище за інші, не шанує його для Господа і вважає всі дні однаковими, відповідальний тільки перед Богом і має сам дати відповідь перед Богом, а не перед людиною. І хоча він чинить неправильно, але це така неправота, за яку він відповідає винятково тільки перед Богом, а не перед владою.

Усе це також переконливо показує, що будь-який рух з боку правителів, звичайних людей або їхніх об'єднань, який вимагає дотримання того чи іншого дня або примушує людей ша-

¹²² Римл. 14:4.

нувати один день вище за інший, є явним з'єднанням того, що належить Богові, і того, що належить кесареві, і це, звісно ж, є союзом релігії та держави. Написано: «що Бог спарував, людина нехай не розлучує!»¹²³. І точно так само можна авторитетно сказати: «Те, що Бог розділив, того людина і ніяке об'єднання людей нехай не з'єднує».

Ця заява в Рим. 13 і 14, присвячена відокремленню релігії від держави, відокремленню того, що належить Богові, від того, що належить владі, завершується потужним твердженням: «А що не від віри, те гріх»¹²⁴.

Усе, що від Слова Божого, є від віри, бо віра приходить від Слова Божого, а «Догодити ж без віри не можна»¹²⁵.

Релігія належить винятково Богові; це і обов'язок, який ми маємо перед нашим Творцем, і сам спосіб його виконання.

Тому для можновладців або тих, хто керує людьми, вимагати того, що належить Богові, значить тільки підривати віру й примушувати людей до гріха.

Бо якщо можновладці або люди через можновладців вимагають від будь-якої людини того, що належить Богові, то цим самим вони об'єднують релігію і державу. А оскільки вимагати від людей того, що належить Богові, означає підривати віру й спонукати людей до гріха, то безсумнівно, що будь-який зв'язок між релігією і державою є гріхом. І тому найбільший приклад такого об'єднання, що коли-небудь існував у світі, влучно і справедливо названий «людиною гріха»¹²⁶.

А оскільки дотримання перших двох з усіх заповідей – «Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю, і всім своїм розумом, і свого ближ-

¹²³ Матв. 19:6..

¹²⁴ Римл. 14:23.

¹²⁵ Євр. 11:6.

¹²⁶ 2 Сол. 2:3, 4. пер. KJV.

нього, як самого себе»¹²⁷ – це повне відділення від гріха, то це знову приводить нас до тієї істини, з якої ми почали, що перші дві з усіх заповідей та їхнє виконання є основою й запорукою універсальної та вічної істини про відокремлення релігії від держави.

РОЗДІЛ XII. Християнський патріотизм

Що таке християнський патріотизм? Сам по собі патріотизм – це любов до батьківщини. А країна, любов до якої є патріотизмом, – це країна, в якій людина народилася або отримала громадянство шляхом натуралізації¹²⁸.

Таким чином, християнський патріотизм, будучи християнською любов'ю до країни, не може бути нічим іншим, як любов'ю християнина до країни свого християнського народження.

Але християнське народження – це нове народження, «народження згори». І це «згори», місце, звідки народжується християнин, є небо.

Небеса, таким чином, – це країна християнина. І навіть так говорить Писання: «А коли ви Христові, то ви Авраамове насіння й за обітницею спадкоємці»¹²⁹. Аврааму було сказано: «Вийди зо своєї землі... до Краю, який Я тобі покажу»¹³⁰. Він послухався. Авраам та інші герої віри «визнавали, що вони на землі чужаниці й приходьки. Бо ті, що говорять таке, виявляють, що шукають батьківщини. І коли б вони пам'ятали ту, що вийшли з неї, то мали б були час повернутись. Та бажають

¹²⁷ Луки 10:27.

¹²⁸ Юридичний процес набуття громадянства на основі добровільного бажання здобувача.

¹²⁹ Гал. 3:29.

¹³⁰ Бут. 12:1.

вони тепер кращої, цебто небесної, тому й Бог не соромиться їх, щоб звати Себе їхнім Богом, бо Він приготував їм місто»¹³¹.

Отже, патріотизм – це любов до своєї країни, а «небесна країна» – це країна християнина, тож християнський патріотизм є ніщо інше, як любов до небесної країни.

Істинний патріотизм – це любов до своєї країни понад усі інші країни настільки, що справжній патріот готовий віддати життя за свою країну. Християнський же патріотизм – це любов до небесної країни понад усі інші країни, до того ж настільки, що істинний християнин із готовністю віддасть за неї своє життя.

Істинний патріотизм – це «дух, який, зароджуючись у любові до вітчизни, спонукає до покори її законам, до підтримки та захисту її існування, прав та інститутів, до сприяння її добробуту». Оскільки батьківщина християнина – це тільки небесна країна, то християнський патріотизм є нічим іншим, як духом, що спонукає до покори її законам, до підтримки та захисту її існування, прав та інститутів, до сприяння її добробуту.

Дух, Який зароджується в любові християнина до своєї країни, є не хто інший, як Святий Дух. Без народження згори не існує християнина, а де не має християнина, там не може бути й любові до батьківщини християнина – християнського патріотизму. Народитися згори – означає народитися від Духа. Тому, якщо Дух Святий не створить нове творіння і нове життя, не може бути й християнського патріотизму.

Чи є Ви християнським патріотом? Чи любите ви християнську батьківщину понад усі інші країни? Чи є у вас дух, який спонукає до покори законам цієї країни, що перевищують усі інші закони; який підтримує і захищає її існування, права та інститути понад усе і всупереч усім іншим країнам?

Але хіба може християнський патріотизм, ця підтримка й захист прав та інститутів батьківщини християнина, не пе-

¹³¹ Євр. 11:13-16.

редбачати боротьби? Не тільки може, а й обов'язково передбачає. Читайте: «Бо ходячи в тілі, не за тілом воюємо ми, зброя бо нашого воювання не тілесна, але міцна Богом на зруйнування твердинь, ми руйнуємо задуми, і всяке винесення, що підіймається проти пізнання Бога, і полонимо всяке знання на послух Христові»¹³².

«Через це візьміть повну Божу зброю, щоб могли ви дати опір дня злого, і, все виконавши, витримати. Отже, стійте, підперезавши стегна свої правдою, і зодягнувшись у броню праведности, і взувши ноги в готовість Євангелії миру. А найбільш над усе візьміть щита віри, яким зможете погасити всі огненні стріли лукавого. Візьміть і шолома спасіння, і меча духовного, який є Слово Боже. Усякою молитвою й благанням кожного часу моліться духом, а для того пильнуйте з повною витривалістю та молитвою за всіх святих»¹³³.

Чи ви християнин патріот?

РОЗДІЛ XIII. Натуралізація християн

Патріотизм – це не тільки любов до країни, в якій людина народилася, а й до країни, в якій вона отримала громадянство шляхом натуралізації¹³⁴.

Християнський патріотизм, таким чином, – це не тільки любов до країни свого християнського народження, а й до країни своєї християнської натуралізації.

Натуралізація – це процедура, за допомогою якої особи, які народилися в іншій країні, – іноземці, чужинці – стають громадянами певної країни за власним вибором.

¹³² 2 Кор. 10:3-5.

¹³³ Ефес. 6:13-18.

¹³⁴ Юридичний процес набуття громадянства на основі добровільного бажання здобувача.

Чи є щось в християнському досвіді, що відповідає натуралізації? Чи існує таке поняття, як християнська натуралізація? Прочитайте Ефес. 2:11, 12: «Отож, пам'ятайте, що ви, колись тілом погани, що вас так звані рукотворно обрізані на тілі звуть необрізаними, що ви того часу були без Христа, відлучені від громади ізраїльської, і чужі заповітам обітниці, не мавши надії й без Бога на світі».

Іноземці стають громадянами держави шляхом натуралізації. Коли в акті натуралізації вони складають присягу на вірність новому уряду, новому правителю, ось такі умови (скопійовано зі свідoctва одного пана про натуралізацію). Читаємо: «Цим засвідчується, що J-B, “будучи прийнятий у громадянство цим судом, склав присягу на підтримку Конституції Сполучених Штатів Америки і що після цього він абсолютно й назавжди відмовився й відрікся від усякої вірності та відданості будь-якому іноземному правителю, володарю, державі та жодній верховній владі взагалі, і зокрема імператорові Німеччини” і т. ін. і т. п.».

Якби він був британським підданим, то було б написано: «І зокрема королеві Великої Британії та імператриці Індії»¹³⁵.

Від чого він мав відмовитися? «Від усякої вірності та відданості будь-якому іноземному правителю, володарю, державі та жодній верховній владі взагалі». А саме? «І зокрема імператорові Німеччини».

Наскільки повно? І як надовго? «Абсолютно й назавжди відмовився й відрікся від усякої вірності та відданості». Таким чином, людина має «абсолютно» відвернутися від колишньої «вірності та відданості будь-якому іноземному правителю, володарю, державі та жодній верховній владі взагалі». Це загалом. А зокрема, тому, кому він був особисто підпорядко-

¹³⁵ У XIX столітті.

ваний. Саме так у земних урядах відбувалася натуралізація іноземців¹³⁶.

Як же справи з нами, «чужинцями»? «Отже, ви вже не чужі й не приходьки, а співгромадяни святим [не співгромадяни грішникам, але “святим”, П. Зак. 33:2; Юди 14] і домашні для Бога, збудовані на основі апостолів і пророків, де наріжним каменем є Сам Ісус Христос»¹³⁷. Слава Господу!

У свідоцтві про натуралізацію вказується, що, ким би не була людина, вона, «будучи прийнятою до громадянства, абсолютно й назавжди відмовилася й відреклася від усякої вірності та відданості будь-якому іноземному правителю, володарю, державі та жодній верховній владі взагалі, а зокрема» верховній владі, якій вона раніше була особисто підпорядкована.

Ставши громадянином Небесного Єрусалима, співгромадянином святим, чи ви «абсолютно й назавжди відмовилися й відреклися від усякої вірності та відданості будь-якому іноземному правителю, володарю, державі та жодній верховній владі взагалі, а зокрема тому», кому ви колись підпорядковувалися, як це повинен зробити кожен іноземець, щоб стати громадянином земного уряду?

Якщо ні, то чи вважаєте ви громадянство Небесного Єрусалима, співгромадянство зі святими, настільки ж цінним, як іноземець має вважати громадянство в земній державі? Чи вважаєте ви співгромадянство зі святими настільки ж цінним, як іноземець вважає співгромадянство з грішниками?

Чи справді громадянство в Небесному Єрусалимі, співгромадянство зі святими, має таку ж цінність, як і громадянство в земній країні, як співгромадянство з грішниками?

Якщо громадянство на небесах, громадянство в Небесному Єрусалимі, співгромадянство зі святими, приналежність

¹³⁶ У XIX столітті, взято для прикладу.

¹³⁷ Ефес. 2:19, 20, букв. пер. з ориг.

до дому Божого, справді так само цінне, як і земне громадянство, то для того, щоб справді бути громадянином Небесного Єрусалима, так само безумовно, як і для того, щоб бути громадянином земної держави, потрібно, щоб кожна така людина «абсолютно й назавжди відмовилася й відреклася від усякої вірності та відданості будь-якому іноземному правителю, володарю, державі та жодній верховній владі взагалі, і зокрема тому», кому підпорядковується, будучи приходьком, який є «князем цього світу».

А якщо цього не станеться, що тоді? Якщо абсолютно й назавжди не зректися від усякої вірності будь-якому правителю, володарю, державі та жодній верховній владі взагалі, окрім як вірності Небесному Єрусалиму, небесам, окрім вірності святих та домочадців Божих, тоді, безумовно, є спроба розділити цю вірність.

Але чи допоможе така розділена відданість? Чи буде вона прийнята? Чи прийме який-небудь земний уряд розділену вірність? Якщо якийсь іноземець, що бажає стати громадянином якоїсь країни, не побажає повного й всебічного зречення, якщо він попросить зробити лише часткове зречення, щоб зберегти й проявити певну вірність, хоча б невелику, якомусь іноземному правителю, володарю, державі чи якій-небудь верховній владі, то чи буде він прийнятий? Усі знають, що ні, навіть ні на мить (*ред.: станом на сьогодні, у світі вже є можливість мати подвійне громадянство, але у Бога це не так*). Як же можна припустити, що така неповна, така розділена вірність може бути прийнята в того, хто просить стати громадянином Небесного Єрусалима?

Однак недостатньо з'ясувати, чи буде прийнята розділена вірність. Справжнє питання полягає в тому, чи може взагалі мати місце така річ, як розділена вірність? І правдива відповідь: ні, бо сказано: «Ніхто двом панам служити не може»¹³⁸.

¹³⁸ Матв. 6:24.

Тому, безсумнівно, жоден чужинець, який прагне стати громадянином Небесного Єрусалима, не може сподіватися на те, що він буде нести в собі хоч тінь відданості цьому світу або будь-чому в цьому світі. Написано: «Не любіть світу, ані того, що в світі. Коли любіть хто світ, у тім немає любови Отцівської»¹³⁹. Правителі, володарі, держави чи яка-небудь верховна влада – все це тільки від світу цього. Зберігати вірність і відданість комусь із них – означає зберігати вірність і відданість тому, що належить тільки цьому світу, а отже, і самому світу.

Християнське громадянство – це громадянство на небесах, бо «наше громадянство на небесах»¹⁴⁰. Інший переклад говорить: «Бо наша країна [держави, до якої ми належимо, громадянами якої ми є за вірою] знаходиться на небесах»¹⁴¹. Інший, дослівний переклад говорить: «Бо з нас співдружність на небесах існує».

Християнське громадянство – це громадянство Небесного Єрусалима, бо ми вже не «відлучені від громади ізраїльської... не чужі й не приходьки, а співгорожани святим, і домашні для Бога»¹⁴².

Християнський патріотизм – це любов до країни, громадянами якої ми є. А істинне громадянство – це абсолютна й вічна відмова та зречення від усякої вірності й відданості будь-якому іншому правителю, володарю, державі та жодній верховній владі.

Чи є ваша громадянська позиція істинно християнською?
Чи є ви християнин патріот?

¹³⁹ 1 Івана 2:15.

¹⁴⁰ Филп. 3:20, в пер. з англ.

¹⁴¹ Переклад Нового Заповіту англійською мовою, Henry Alford.

¹⁴² Ефес. 2:12, 13, 18, 19.

Доповнення

Використання Павлом римського громадянства, у якому він народився, жодною мірою не суперечить принципам даної книги. Слід зауважити, що, ставши християнином, Павло ніколи не користувався цим громадянством й навіть не згадував про нього, за винятком випадків, коли він був в'язнем у руках римської влади.

Це доводиться тим, що він дозволив тричі побити себе римськими киями, одного разу його побили камінням і витягли з міста Лістри, залишили помирати, а також він зазнав багатьох інших принижень, які не могли бути законно застосовані до римського громадянина; і при цьому він жодного разу не згадав про своє римське громадянство.

Але коли він потрапив до рук римських чиновників і влади, і вони хотіли побити його, як у Єрусалимі, він сказав: «Хіба бичувати дозволено вам громадянина римського та ще й незасудженого?»¹⁴³. Або коли його, утримуваного владою кесаря на суді кесаря, пропонували піддати суду юдеїв і цим догодити юдеям, які вимагали його життя, він сказав: «Я стою перед судом кесаревим, де належить мені суд прийняти... не може ніхто мене видати їм. Відкликаюсь до кесаря!»¹⁴⁴. Або коли його та Силу незаконно побили й посадили у в'язницю та в колоду, і магістрати послали сказати, щоб їх відпустили, він відповідав їм: «Нас, римлян, незасуджених, різками сікли прилюдно, і до в'язниці всадили, а тепер нас таємно виводять? Але ні! Хай вони самі прийдуть, та й виведуть нас!»¹⁴⁵.

Таким чином, якщо врахувати, що він ніколи не використовував і не згадував про своє римське громадянство, за ви-

¹⁴³ Дії 22:25.

¹⁴⁴ Дії 25:8-11.

¹⁴⁵ Дії 16:35-37.

нятком випадків, коли він був у полоні, і то лише для того, щоб наполягти на тому, щоб влада діяла згідно із законом, який її зобов'язував, і суворе дотримання якого було цілком необхідним для нього, то очевидно, що те нечасте згадування про римське громадянство, не суперечить принципу, проголошеному в його посланнях, як і в усій Біблії, що громадянство християнина – небесне, а не земне.

Поведінка Даниїла у Вавилоні чи Йосипа в Єгипті також не суперечить принципам, викладеним тут зі Святого Письма.

Даниїл був полонений, а тому перебував у стані раба у Вавилоні. І хоча він обіймав високе становище і ніс велику відповідальність, він ні в якому разі не був громадянином ні Вавилонського, ні Мідо-Персидського царства. Його патріотизм ні в якому разі не полягав у любов до Вавилону чи Мідо-Персії, а лише до Єрусалима, міста Божого й святої гори Господньої. Свідченням цього є його глибоке прагнення знати, коли закінчиться час і завершиться спустошення Єрусалима. Про це свідчить і його прекрасна молитва про те, щоб Бог засяяв над Своєю святиною і знову привів Свій народ на улюблений Сіон¹⁴⁶. «а вікна його в його горниці були відчинені навпроти Єрусалиму», і він молився там «в три усталені порі на день»¹⁴⁷. Це знову свідчить про його вірність закону й уряду Божому на противагу Вавилонському і Мідо-Персидському. Він був слугою царів Вавилону та Мідо-Персії: правда, високоповажним слугою, але завжди лише слугою; і навіть коли він займав своє найвище становище, його все одно називали «той Даниїл, що з Юдиних синів вигнання»¹⁴⁸. Він служив царям, у яких був у полоні, як і наказав йому й усьому Своему народові Господь¹⁴⁹; але водночас він був одним із тих, хто скорботно

¹⁴⁶ Див. Дан. 9.

¹⁴⁷ Дан. 6:10.

¹⁴⁸ Дан. 5:13.

¹⁴⁹ Див. Єр. 29.

оспівував: «Над річками Вавилонськими, там ми сиділи та й плакали, коли згадували про Сіона! На вербах у ньому повісили ми свої арфи, співу бо пісні від нас там жадали були поневолювачі наші, а веселощів наші мучителі: Заспівайте но нам із Сіонських пісень! Як же зможемо ми заспівати Господню пісню в землі чужинця? Якщо я забуду за тебе, о Єрусалиме, хай забуде за мене правиця моя! Нехай мій язик до мого піднебіння прилипне, якщо я не буду тебе пам'ятати, якщо не поставлю я Єрусалима над радість найвищу свою!»¹⁵⁰

Так було і з Йосипом. Спочатку в Єгипті він був купленим і проданим рабом. І хоча з в'язниці його звели на місце поруч із тронем, він завжди був тільки слугою єгипетського царя і ніколи не був громадянином Єгипту. Його патріотизмом була любов не до Єгипту, а до країни, обіцяної його батькам: Аврааму, Ісаку та Якову. Вражає той факт, що він не дозволив навіть поховати свої кістки в Єгипті, а також його передсмертний і рішучий заповіт, прийнятий під присягою його братами, що був вірно дотриманий і виконаний через сто сорок чотири роки після цього: «І сказав Йосип до братів своїх: Я вмираю, а Бог конче згадає вас, і виведе вас із цієї землі до Краю, якого присягнув був Авраамові, Ісакові та Якову. І Йосип заприсяг Ізраїлевих синів, говорячи: Конче згадає Бог вас, а ви винесете звідси кості мої!»¹⁵¹

Так, Даниїл та Йосип, будучи від початку рабами в країнах свого полону, навіть на тих піднесених місцях, куди вони потрапили за Божим провидінням, займали зовсім інше становище і ставлення, ніж якби вони були громадянами відповідних країн, де вони перебували. І що б вони обидва зробили, якби Боже провидіння привело їх до таких змін, які дали б їм становище і стосунки громадян відповідних країн, у яких вони

¹⁵⁰ Псал. 137:1-6.

¹⁵¹ Бут. 50:24, 25; Вих. 13:19; І. Нав. 24:32.

перебували? Що б вони тоді зробили, ми чудово знаємо з того, що насправді зробив Мойсей, великий приклад їхньої епохи і прообраз великого Взірця нашої епохи й усіх епох. Мойсей дійсно був громадянином Єгипту. Він належав до царської родини і був безперечним спадкоємцем престолу. Обов'язки і почесні єгипетського громадянства були покладені на нього в повному розумінні цього слова. Але він абсолютно й назавжди відмовився від цього громадянства заради натуралізації в Божому Ізраїлі, заради співгромадянства зі святими. Він залишив усе це, щоб іти з «народом Божим». «Наруга Христова» і навіть «страждання з народом Божим» були для нього набагато ціннішими за всі почесні та скарби, пов'язані з єгипетським громадянством.

Так учинив Мойсей, великий взірець тієї епохи, а Даниїл та Йосип були того самого духу й характеру, тому ми точно знаємо, як би вони вчинили, якби на своїх місцях були не рабами, а громадянами. Але, будучи лише слугами тих царів, у яких вони перебували, вони, як і всі богобоязливі люди, були шанобливі, слухняні й вірні своїм «тілесним панам».

РОЗДІЛ XIV. Земля наших батьків

Патріотизм – це любов людини до своєї батьківщини, країни свого народження, бо це земля батьків.

Християнський патріотизм – це любов до країни, у якій людина народилася як християнин, тому що це країна її християнських батьків.

Батьківщина християнина – це небесна країна, тому що християнин народжується тільки «згори». Небесна країна, таким чином, – це земля батьків християнина.

Люди є християнами тільки тому, що вони належать Христу. «А коли ви Христові, то ви Авраамове насіння й за обітницею

спадкоємці»¹⁵². А країна батька нашого, Авраама, була тільки «небесною».

Авраам був колись язичником, належав до народів; але він народився знову, народився згори. Колись він був прибульцем, але потім перейшов у Царство Боже і став співгромадянином зі святими.

Ставши частиною Царства Божого, прийнявши небесне громадянство, Авраам повинен був вийти зі своєї країни¹⁵³. Цю вимогу він одразу ж прийняв і «тоді абсолютно й назавжди відмовився від усякої вірності та відданості будь-якому іноземному правителю, володарю, державі та жодній верховній владі взагалі». Він послухався і вийшов, «не відаючи, куди йде», знаючи лише, що він йде з Богом, і цього було достатньо для нього; так він став «отцем усіх віруючих»¹⁵⁴.

Коли Бог покликав Авраама з однієї країни, Він покликав його в іншу, кращу, в небесну.

З того дня Авраам завжди звертав свій погляд на цю країну. Це країна Авраама. Де б він не був у цьому світі, він був «на чужій землі»; і в цій землі він «проживав у наметах з Ісаком та Яковом, співспадкоємцями тієї ж обітниці, бо чекав він міста, що має підвалини, що Бог його будівничий та творець». І «Усі вони повмирили за вірою, не одержавши обітниць, але здалека бачили їх, і повітали, і вірували в них, та визнавали, що вони на землі чужаниці й прихोцьки. Бо ті, що говорять таке, виявляють, що шукають батьківщини. І коли б вони пам'ятали ту, що вийшли з неї, то мали б були час повернутись. Та бажають вони тепер кращої, цебто НЕБЕСНОЇ, тому й Бог не соромиться їх, щоб звати Себе їхнім Богом, бо Він приготував їм місто»¹⁵⁵.

¹⁵² Гал. 3:29.

¹⁵³ Див. Бут. 12:1.

¹⁵⁴ Римл. 4:11.

¹⁵⁵ Євр. 11:9-16.

Ми «...всі сини Божі через віру в Христа Ісуса... А коли ви Христові, то ви Авраамове насіння й за обітницею спадкоємці»¹⁵⁶. Оскільки Авраам – батько всіх віруючих, а небесна країна – країна Авраама, то ця небесна країна є країною християнина. Оскільки християнський патріотизм – це любов до батьківщини християнина, до країни батьків християнина; і оскільки лише ця небесна країна є батьківщиною християнина, країною батьків християнина, тому християнський патріотизм – це любов до країни Авраама, Ісаака, Якова і Христа – небесної країни, «світу» нової землі, країни, яку Бог дав у вірній обітниці нашому батькові.

Чи є ви справжнім християнським патріотом? Чи справді це ваша країна? Чи любите ви цю країну понад усі інші, які тільки можна назвати або про які тільки можна подумати?

І що це за країна! Пустині її, як Еден, і степ її, як Господній садок; тільки утіха та радість у ній, хвала й піснопіви¹⁵⁷. Країна, де світло місяця стане немов світло сонця, світло ж сонця усемеро буде ясніше, як сімох днів; і де навіть місяць тоді засоромиться та застидається сонце перед славним Господом, який царює на Сіонській горі та в Єрусалимі, а перед старішими слава Його¹⁵⁸. Країна, столиця якої збудована із золота й коштовного каміння та перлів, кожна брама – з однієї перлини; місто, яке не потребує ні сонця, ані місяця, щоб світити в ньому, бо слава Божа його освітила, а світильник для нього Агнець, і народи спасених ходитимуть у світлі його, а брами його зачинятись не будуть удень, бо там ночі не буде¹⁵⁹. Країна, в якій жителі ніколи не скажуть: «я хворий»; бо прощені будуть провини народу, що в ньому живе¹⁶⁰. Країна, де всі люди будуть

¹⁵⁶ Гал. 3:26, 29.

¹⁵⁷ Див. Ісаї 51:3.

¹⁵⁸ Див. Ісаї 30:26; 24:23.

¹⁵⁹ Див. Об'явл. 21:10-25.

¹⁶⁰ Див. Ісаї 33:24.

праведні¹⁶¹; де звеселиться пустиня та пуща, і радітиме степ, і зацвіте, мов троянда; де розплющатся очі сліпим і відчиняться вуха глухим; де буде скакати кривий, немов олень, і буде співати безмовний язик; де води в пустині заб'ють джерелом, і потоки в степу; де Господні викупленці до Сіону зо співом увійдуть, і радість довічна на їхній голові, і де веселість та радість осягнуть вони, а журба та зітхання втечуть¹⁶². Країна настільки спокійна і безпечна, що люди пробуватимуть в пустині безпечно, і будуть спати по лісах; де люди і самі місця навколо будуть благословенням, і де будуть дощі благословенні¹⁶³. Країна, де сама земля буде радіти й співати; де від радості гори й пагорби співатимуть, і всі польові дерева будуть плескати в долоні¹⁶⁴. Країна, у якій оселя Бога буде з людьми, і «Він житиме з ними! Вони будуть народом Його, і Сам Бог буде з ними. і Бог кожду сльозу з очей їхніх зітре, і не буде вже смерті. Ані смутку, ані крику, ані болю вже не буде, бо перше минулося!»¹⁶⁵. Країна, де «ми постійно будемо відчувати свіжість ранку і назавжди будемо далекі від його завершення»¹⁶⁶.

Це країна християн. Це країна наших християнських батьків: Авраама, нашого батька; Ісуса Христа, останнього Адама, а тому «Отця вічності»; і Бога, вселенського Отця, «Отця нашого, що є на небесах». Християнський патріотизм – це любов до цієї країни.

Хто при цьому не був би християнським патріотом?

¹⁶¹ Див. Ісаї 60: 21.

¹⁶² Див. Ісаї 35:1-10.

¹⁶³ Див. Єзек. 34:25, 26.

¹⁶⁴ Див. Ісаї 55:12.

¹⁶⁵ Об'явл. 21:3, 4.

¹⁶⁶ Е. Уайт. Велика Боротьба, с. 635, пер. з ориг.

РОЗДІЛ XV. Через християнську епоху

Книга Об'явлення в пророчих символах зображує фатальні наслідки, а вся історія, починаючи з моменту написання книги, свідчить про страшні факти нехтування цими принципами Божественної істини.

В ній ми бачимо, як Смерть на блідому коні і Ад, що слідує за нею, йдуть вбивати мечем, і голодом, і мором, і земними звірами душі, що були вірні Слову Божому та свідченню, яке вони мали¹⁶⁷.

Бачимо велике місто, що «зветься духовно Содом і Єгипет», де й «Господь наш був розп'ятий»¹⁶⁸.

Бачимо великого червоноогняного змія, що переслідує до смерті «жінку, що вродила хлоп'я», яке «було взято до Бога, і до престолу Його», і переслідує «останок насіння її, що вони бережуть Божі заповіді та мають свідцтво Ісусове»¹⁶⁹.

Бачимо великого і страшного звіра у союзі із змієм, «що говорив зухвале та богозневажне», відкриваючи «свої вуста на зневагу проти Бога, щоб богозневажати Ім'я Його й оселю Його, та тих, хто на небі живе», який веде «війну зо святими», застосовуючи свою згубну владу «над кожним племенем, і народом, і язиком, і людом», вимагаючи від них поклоніння, яке належить тільки Богові¹⁷⁰.

Бачимо «образ звірини» в союзі зі змієм і звіром, яка виконує «всю владу першої звірини», зводячи мешканців землі через ознаки, що їх дано їй чинити; змушуючи, «щоб усім малим і великим, багатим і вбогим, вільним і рабам було дано знаме-

¹⁶⁷ Див. Об'явл. 6:8-11.

¹⁶⁸ Об'явл. 11:8.

¹⁶⁹ Об'явл. 12:3-17.

¹⁷⁰ Об'явл. 13:1-7.

но на їхню правицю або на їхні чола, щоб ніхто не міг ані купити, ані продати, якщо він не має знамена ймення звірини, або числа ймення його», і щоб «усі, хто не поклониться образіві звірини, побиті були»¹⁷¹.

Бачимо «велику розпусницю», що «з нею розпусту чинили земні царі, і вином розпусти її впивались мешканці землі», що сидить «на червоній звірині, переповненій іменами богозневажними», жінка «одягнена в порфіру й кармазин, і приоздоблена золотом і дорогоцінним камінням та перлами. У руці своїй мала вона золоту чашу, повну гидоти та нечести розпусти її», на чолі її «написане ім'я, таємниця: Великий Вавилон, мати розпусти й гидоти землі», і сама вона «п'яна від крові святих і від крові мучеників Ісусових»¹⁷².

Проте над усіма: смертю і адом, звіром, змієм і лжепророком, розпусницею і доньками блудниці – святі Божі здобувають вічну перемогу. Цю перемогу здобуто «словом Божим і свідченням, яке вони мали», «кров'ю Агнця та словом свого засвідчення», «вічним Євангелієм».

Їхня вірність проявляється в дотриманні заповідей Божих і зберіганні свідоцтва Ісуса Христа¹⁷³, у дотриманні заповідей Божих і віри Ісуса¹⁷⁴.

Тому над ними проголошується Божественне благословення, і їм приготовлена вічна винагорода: «Блаженні ті, що дотримуються Його заповідей, щоб мати право на дерево життя, і ввійти брамами в місто»¹⁷⁵. А від вічного престолу виходить царське повеління: «Відчиняйте ворота, і хай ввійде люд праведний, хто вірність хоронить»¹⁷⁶.

¹⁷¹ Об'явл. 13:11-17.

¹⁷² Об'явл. 17:1-6.

¹⁷³ Див. Об'явл. 12:17.

¹⁷⁴ Див. Об'явл. 14:12.

¹⁷⁵ Об'явл. 22:14, в пер. з англ.

¹⁷⁶ Ісаї 26:2.

«І я бачив щось, ніби як море скляне, з огнем перемішане. А ті, що перемогли звірину та образа його, і знамено його, і число його ймення, стояли на морі склянім, та мали гусла Божі. І співали вони пісню Мойсея, раба Божого, і пісню Агнця, говорячи: Великі та дивні діла Твої, о Господи, Боже Вседержителю! Справедливі й правдиві дороги Твої, о Царю святих! Хто Тебе, Господи, не побоїться, та Ймення Твого не прославить? Бо один Ти святий, бо народи всі прийдуть та вклоняться перед Тобою, бо з'явилися суди Твої!»¹⁷⁷.

«І бачив я престоли та тих, хто сидів на них, і суд їм був даний, і душі стятих за свідчення про Ісуса й за Слово Боже, які не вклонились звірині, ані образів її, і не прийняли знамена на чола свої та на руку свою. І вони ожили, і царювали з Христом тисячу років. А інші померлі не ожили, аж поки не скінчиться тисяча років. Це перше воскресіння. Блаженний і святий, хто має частку в першому воскресінні! Над ними друга смерть не матиме влади, але вони будуть священиками Бога й Христа, і царюватимуть з Ним тисячу років»¹⁷⁸.

«І бачив я небо нове й нову землю, перше бо небо та перша земля проминули, і моря вже не було. І я, Іван, бачив місто святе, Новий Єрусалим, що сходив із неба від Бога, що був приготований, як невіста, прикрашена для чоловіка свого. І почув я гучний голос із престолу, який кликав: Оце оселя Бога з людьми, і Він житиме з ними! Вони будуть народом Його, і Сам Бог буде з ними, і Бог кожну сльозу з очей їхніх зітре, і не буде вже смерти. Ані смутку, ані крику, ані болю вже не буде, бо перше минулося!»¹⁷⁹.

«І жадного прокляття більше не буде. І буде в ньому Престол Бога та Агнця, а раби Його будуть служити Йому, і побачать

¹⁷⁷ Об'явл. 15:2-4.

¹⁷⁸ Об'явл. 20:4-6.

¹⁷⁹ Об'явл. 21:1-4.

лице Його, а Ймення Його на їхніх чолах. А ночі вже більше не буде, і не буде потреби в світлі світильника, ані в світлі сонця, бо освітлює їх Господь, Бог, а вони царюватимуть вічні віки»¹⁸⁰.

Так підтверджується вірність людей християнським принципам, і в цьому нагорода християнського патріотизму.

РОЗДІЛ XVI. Християнська вірність

Усе, на що Господь пішов заради людства після гріхопадіння Адама, було зроблено лиш для того, щоб повернути людині гармонію з Його законом.

Встановлення обрядів, дарування Закону, посилення Своїх пророків та Сина, який перевищив усіх «пророків», дар Його Святого Духа, дари Духа – все, що дано, встановлено або використано Господом, було зроблено для того, щоб привести людей до послуху Його Закону.

Повертаючи людей до Свого Закону, Він наvertsає їх до Себе, бо написано: «І свідчив Ти проти них, щоб наvertsаєти їх до Закону Твого»; «що свідчили між ними, щоб наvertsаєти їх до Тебе»¹⁸¹. Уважно прочитайте весь розділ, і ви побачите мету всього, що Він робив. Привести людей до Свого закону – означає наvertsаєти їх до Себе; тому що «Бог є любов», і «Бо то любов Божа, щоб ми додержували Його заповіді»¹⁸².

Жодна душа в усьому Всесвіті не може мати більш високого досягнення, ніж любов до Бога. А оскільки любов до Бога, і тільки любов до Бога, полягає в тому, що «ми дотримуємося Його заповідей», то з цілковитою впевненістю можна стверджувати, що жодна душа в усьому Всесвіті не може мати вищого досягнення, ніж дотримання заповідей Божих.

¹⁸⁰ Об'явл. 22:3-5.

¹⁸¹ Неєм. 9:29, 26.

¹⁸² 1 Івана 5:3.

Ісус сказав: «Я зберіг Заповіді Свого Отця, і перебуваю в любові Його»¹⁸³ і «Я й Отець Ми одне!»¹⁸⁴. Не може бути вищого й кращого досягнення, ніж єдність із Богом, ніж уподібнення до Христа, Який є єдиним з Богом. І як Він дотримувався заповідей Отця і перебував у Його любові саме через дотримання Його заповідей, тож немає нічого вищого і кращого, ніж дотримання заповідей Божих.

Найбільший дар Бога людям – це дар Його Єдинородного Сина, Ісуса Христа. Однак і з цим чудесним даром людям навіть у Христі ніщо не допомагає, крім «віри, що чинна любов'ю»¹⁸⁵. Віра – це дар Божий, і, діючи любов'ю, вона діє лише любов'ю Божою. «Бо то любов Божа, щоб ми додержували Його заповіді». Тому, безсумнівно, одна велика мета самого дару Христа й віри в Нього – привести людей до виконання заповідей Божих, до вірного послуху Його закону.

Найбільший дар, яким Бог може обдарувати людей, Він дає через Ісуса Христа, а єдиним засобом отримання цього дару людьми є Його Святий Дух. Але в цьому дарі все, що Він робить, все, що Він може зробити, – це спонукати людей пізнати любов Божу, «бо любов Божа вилася в наші серця Святим Духом, даним нам»¹⁸⁶.

А оскільки «любов Божа, щоб ми додержували Його заповіді», а «любов є виконання Закону», то цілком очевидно, що єдиною метою цього найбільшого дару Божого через Христа є дотримання заповідей Божих, вірність Його закону.

Уся робота Духа Божого за всього розмаїття його дій спрямована на те, щоб привести душі до милосердя, союзу досконалості, який є досконалою любов'ю, любов'ю Божою. «Бо то

¹⁸³ Івана 15:10.

¹⁸⁴ Івана 10:30.

¹⁸⁵ Гал. 5:6..

¹⁸⁶ Римл. 5:5.

любов Божя, щоб ми додержували Його заповіді». Тому вся дія Духа Божого через Його численні дари та дії спрямована винятково на те, щоб привести людей до виконання заповідей Божих.

Звідси випливає, що дотримання заповідей Божих – це найбільше благословення, найвища честь і найбагатший даром, яким тільки Бог може обдарувати будь-яку душу. Усі інші благословення, почесні й дари підпорядковані цьому; вони дані тільки для того, щоб сприяти цьому, і повинні використовуватися тільки як засоби для досягнення цього.

Якщо хто-небудь використовує будь-який з дарів Божих для будь-якої іншої мети, окрім як для того, щоб зробити себе істинним додержувачем заповідей Божих, то це означає, що він не виконує волі Божої і порушує мету того самого дару, який він хоче використати. Бажання використати Слово Боже, використати Божий дар Його дорогого Сина, використати дар Святого Духа або будь-який з дарів Святого Духа з будь-якою іншою метою, окрім досконалого дотримання Божих заповідей, означає обійти волю Божу і спотворити мету цього Слова або цього дару. Ця єдина мета, і тільки вона, є істинне християнство.

Ось що означає християнський патріотизм. Шанувати закон Божий – ось що значить бути справжнім громадянином Небесного Єрусалима. Саме це означає вірність правлінню Бога й відданість конституції – вищому закону Всевишнього.

Чи є ви християнським патріотом? Чи є дотримання заповідей Божих вашою єдиною метою? Чи вважаєте ви всі дари і благословення Божі лише внеском у досягнення цієї єдиної мети? Ці запитання дуже важливі. Уся ця тема, подана тут, має життєво важливе значення для кожної душі, бо вірність кожної душі Богові, Його правлінню, Його закону має бути перевірена до кінця в той час, коли «настане година суду Його», коли про всіх, хто постане перед судом і буде врятований, буде

сказано з небес: «Тут терпеливість святих, що додержують заповіді Божі та Ісусову віру»¹⁸⁷.

Ось заповіді Божі, Його святий Закон¹⁸⁸.

«Я Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краю з дому рабства. Хай не буде тобі інших богів передо Мною».

«Не роби собі різьби і всякої подоби з того, що на небі вгорі, і що на землі долі, і що в воді під землею. Не вклоняйся їм і не служи їм, бо Я Господь, Бог твій, Бог заздрісний, що карає за провину батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, хто ненавидить Мене, і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто держиться Моїх заповідей».

«Не призивай Імення Господа, Бога твого, надаремно, бо не помилує Господь того, хто призиватиме Його Ймення надаремно».

«Пам'ятай день суботній, щоб святити його! Шість день працєю і роби всю працю свою, а день сьомий субота для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти й син твій, та дочка твоя, раб твій та невольниця твоя, і худоба твоя, і прихोцько твій, що в брамах твоїх. Бо шість день творив Господь небо та землю, море та все, що в них, а дня сьомого спочив тому по-благословив Господь день суботній і освятив його».

«Шануй свого батька та матір свою, щоб довгі були твої дні на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі».

«Не вбивай».

«Не чини перелюбу».

«Не кради».

«Не свідкуй неправдиво на свого ближнього».

«Не жадай дому ближнього свого, не жадай жони ближнього свого, ані раба його, ані невольниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що ближнього твого».

¹⁸⁷ Об'явл. 14:6-12.

¹⁸⁸ Вих. 20.

Ці заповіді зводяться до двох наступних, тому що «На двох оцих заповідях увесь Закон і Пророки стоять»¹⁸⁹.

«Слухай, Ізраїлю: Господь, Бог наш Господь один! І люби Господа, Бога твого, усім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю»¹⁹⁰.

«Люби свого ближнього, як самого себе»¹⁹¹.

Тільки це і є християнський патріотизм, а християнський патріотизм для кожної людини, яка ним володіє, є повним відокремленням релігії від держави.

¹⁸⁹ Матв. 22:40.

¹⁹⁰ П. Зак. 6:4, 5.

¹⁹¹ Матв. 22:39.

А. Т. Джоунс

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ПАТРІОТИЗМ

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 4,53. Наклад 150 прим.

Контактні дані та інформація:
Адреса ел. пошти: an.bokertov@gmail.com
Сайт: <https://zhazhda-cerkov.com>

